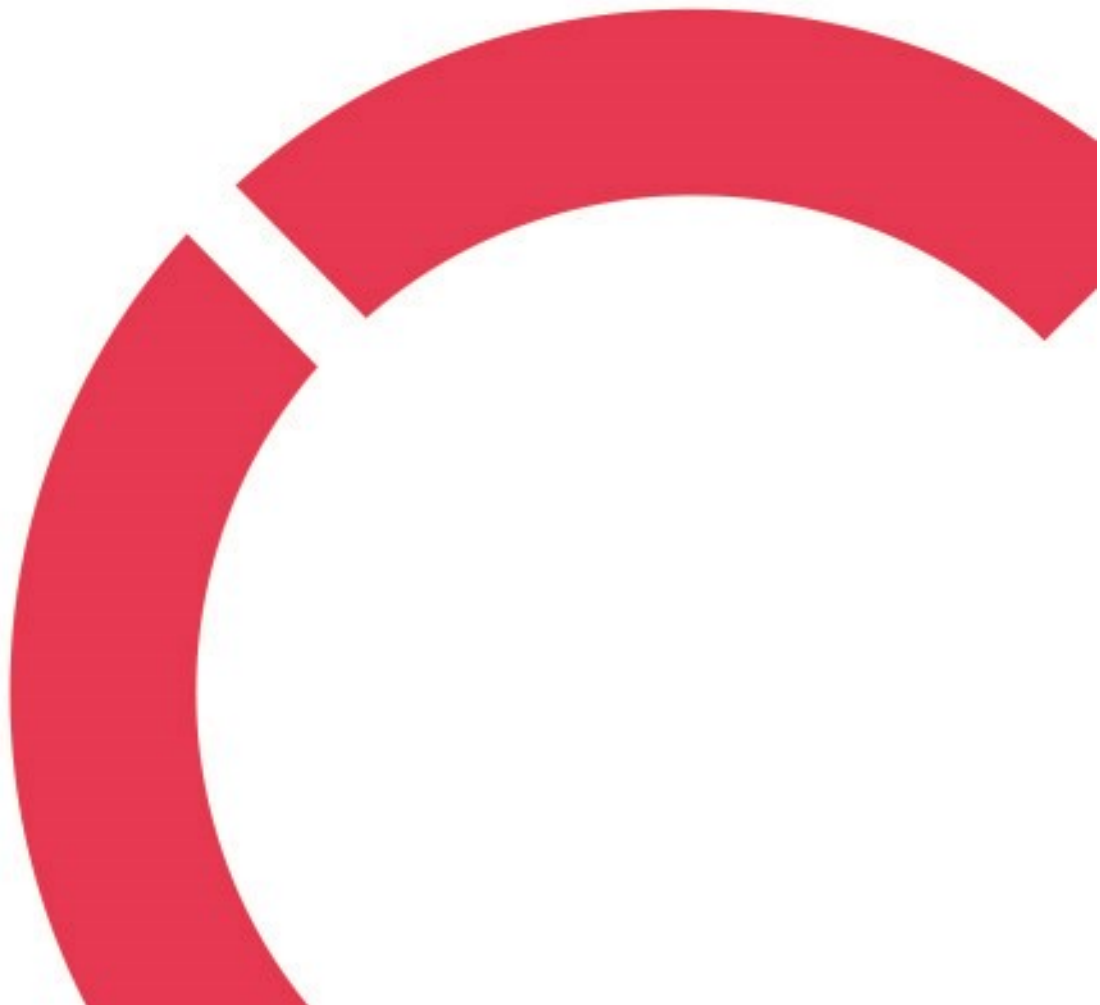

Marko Järvelin

**TULEVAISUUSSUUNNITELMA
Perämeren Rasti Ry**

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden ylempi AMK- tutkinto
Toukokuu 2025**

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Toukokuu 2025	Tekijä/tekijät Marko Järvelin
Koulutus Liiketalouden ylempi AMK- tutkinto		☐ AMK ☒ YAMK
Työn nimi TULEVAISUUSUUNNITELMA Perämeren Rasti ry		
Työn ohjaaja Johanna Österberg-Högstedt		Sivumäärä 35+1
Työelämäohjaaja Mika Rahja		
<p>Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii pohjoispohjanmaalainen suunnistusseura Perämeren Rasti ry. Tutkimuksessa on tutkittu seuran tulevaisuuden näkymää 2025–2030 aikajaksolle. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisen tulevaisuuden seuran jäsenet seuralleen haluavat ja millä keinoin seuran toimintaa voidaan kehittää haluttuun suuntaan. Vastauksia haetaan myös kysymyksiin, miten seuraa voidaan tehdä tunnetummaksi ja houkuttelevammaksi sekä mitkä tekijät uhkaavat seuraa.</p> <p>Tulevaisuuden suunnitteleminen on merkityksellistä, koska ilman sitä seuran toimintakunto ja jopa olemassaolo ovat uhattuina keskipitkällä aikavälillä. Tavoitteena on luoda seuralle sen historian ensimmäinen tulevaisuus suunnitelma, jonka avulla sen toiminnan laatu ja jatkuvuus saadaan varmistettua.</p> <p>Opinnäytetyössä käsitellään teoreettiselta pohjalta suunnistusta lajina, Perämeren Rasti ry:tä ja sen päätöksentekomallia, tulevaisuuden suunnittelua ja sen merkitystä yhdistykselle sekä kehittämistoimintaa ja sen tarkoitusta.</p> <p>Kehittämistehtävään tarvittava tieto kerättiin seuran jäsenille sähköisesti lähetetyn puolistrukturoidun kyselylomakkeen avulla. Kehittämistehtävän toteuttaminen saatiin onnistumaan kyselyyn tulleiden vastausten avulla. Tutkimustulosten saamiseksi työssä käytettiin kvalitatiivista analysointimenetelmää.</p> <p>Tulosten analysoiminen osoitti, että tulevaisuussuunnitelman tekemiselle oli todellista tarvetta ja tulevaisuutta pitää suunnitella yhteisvastuullisesti. Näin saadaan mahdollisimman kattava, seuran jäsenten näköinen visio halutusta tulevaisuudesta.</p>		
Asiasanat Kehittäminen, Perämeren Rasti, suunnistus, tulevaisuussuunnitelma		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date May 2025	Author Marko Järvelin
Degree programme Master of Business Administration		
Name of thesis FUTURE PLAN, Perämeren Rasti Ry		
Centria supervisor Johanna Österberg-Högstedt	Pages 35 + 1	
Instructor representing commissioning institution or company Mika Rahja		
<p>The thesis was commissioned by the Northern Ostrobothnian orienteering society Perämeren Rasti ry. The study examined the future outlook of the club for the 2025-2030 time period. The purpose of the study was to find out what kind of future the club members want for their club and by what means the club activities can be developed in the desired direction.</p> <p>Planning for the future is relevant because without it, the club's operational condition and even existence are threatened in the medium term. The aim is to create the first future plan in the club's history to ensure the quality and continuity of its operations.</p> <p>The thesis dealt with orienteering as a sport on a theoretical basis, the Perämeren Rasti ry and its decision-making model, future planning and its significance for the association, as well as development activities and its purpose.</p> <p>The information needed for the development task was collected using a semi-structured questionnaire sent electronically to the members of the club. The implementation of the development task was made possible by the responses to the questionnaire. In order to obtain the results of the research, a qualitative method of analysis was used in the work.</p> <p>Analysis of the results showed that there was a real need for a future plan to be planned jointly. In this way, it is possible to create a vision of the desired future that is as comprehensive as possible for the club members.</p>		
Key words Development, future plan, orienteering, Perämeren Rasti		

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 TIETOA SUUNNISTUKSESTA	3
2.1 Suunnistuksen historiaa.....	4
2.2 Suunnistus on monelle sopiva harrastus	5
3 PERÄMEREN RASTI RY	8
3.1 Tietoa Perämeren Rastista	8
3.2 Perämeren Rastin päätöksenteko	9
4 TULEVAISUUSSUUNNITTELU	11
4.1 Tulevaisuussuunnittelun merkitys yhdistykselle.....	12
4.2 Tulevaisuussuunnitelman tavoite yhdistyksissä	13
5 KEHITTÄMISTOIMINTA	15
5.1 Kehittämistoiminnan tarkoitus.....	15
5.2 Konstruktivistinen kehittämistoiminta	16
6 KEHITTÄMISTEHTÄVÄ	18
6.1 Kyselytutkimus.....	18
6.2 Kerätyn materiaalin analysointi	19
6.3 Materiaalin tulkinta	20
6.4 Puolistrukturoitu kysely	20
7 TUTKIMUSTULOKSET	22
7.1 Seuratoiminnan painopisteet 2025-2030	22
7.2 Tärkeimmät yhteistyökumppanit tulevaisuudessa	23
7.3 Seuratoimintaa uhkaavat tekijät	25
7.4 Seurassa kiinnipidettävät asiat	27
7.5 Seuran kehittämis- ja investointitarpeet.....	28
7.6 Luotettavuusnäkökulma.....	30
8 YHTEENVETO	32
LÄHTEET	34
LIITTEET	
LIITE 1. Tulevaisuussuunnitelma.....	(ei julkaistu)
KUVIOT	
KUVIO 1. Perämeren Rastin seuratoiminnan painopisteet 2025-2030.....	22
KUVIO 2. Perämeren Rastin yhteistyökumppanit 2025-2030.....	24
KUVIO 3. Perämeren Rastin uhkat ja negatiivisesti vaikuttavat tekijät 2025-2030.....	25
KUVIO 4. Perämeren Rastissa kiinnipidettävät asiat 2025-2030.....	27
KUVIO 5. Perämeren Rastin kehittämispisteet ja investointipolitiikka 2025-2030.....	28

KUVAT

KUVA 1. Mallisuunnistuskartta (Perämeren Rasti.fi, tapahtumat 2023).....	3
--	----------

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö on strateginen tulevaisuussuunnitelma suunnistusseura Perämeren Rasti ry:lle. Tutkimus painottuu seuran jäsenten haastatteluihin ja näkemyksiin siitä, mihin seura on kehittynyt perustamisvuodestaan 1992 ja miten sen tulevaisuudessa pitäisi kehittyä niin, että seuran tulevaisuus olisi turvattu. Lisäksi selvitetään seuran toiminnan laadun nykytilaa ja miten laatua voidaan parantaa. Tarkoituksena on löytää vastauksia, miten toiminnan laatua voisi kehittää ja miten seuraan saataisiin vetovoimaa. Valmiin opinnäytetyön tarkoituksena on toimia Perämeren Rasti ry:n tulevaisuusstrategiana.

Tulevaisuuden suunnitteleminen on tärkeää yleensäkin yhdistyksen laadukkaan toimivuuden ja olemassaolon kannalta. Opinnäytetyössä ilmenee, kuinka jäsenistön demokraattinen vaikutusmahdollisuus konkretisoituu tulevaisuussuunnitelmassa tehden siitä jäsenistön tahtotilan näköisen. Vapaaehtoisuuteen perustuvassa toiminnassa onkin äärimmäisen tärkeää, että jokainen jäsen saa mahdollisuuden tulla kuulluksi, tuntea itsensä tärkeäksi ja tuntea omaavansa aidon mahdollisuuden vaikuttaa.

Aiheeni valintaan vaikutti oma suunnistusharrastukseni, asemani seuran johtokunnassa ja huoleni suunnistuksen kiinnostavuudesta ja kansanterveyden nykytilasta. Perämeren Rasti Ry on vakavarainen, jäseniä on riittävästi sekä kilpailujen että kuntosuunnistustapahtumien järjestämiseen. Seuran aktiivien keski-ikä on kuitenkin korkea, eikä nuoria ja lapsia ole seurassa kuin muutama. Tämä tarkoittaa että koko seuran toiminta ja olemassaolo ovat uhattuina ainakin keskipitkällä aikavälillä. Koen että tarvitsemme vision, jolla saisimme alueen nuoria mukaan toimintaan sekä saisimme suunnistusharrastusta helpommin lähestyttäväksi. Kansalaiset pitäisi saada liikkumaan enemmän ja osallistumaan monipuolisesti liikunnan pariin. Suunnistus on oiva laji monipuoliseen liikuntaan. Tämä opinnäytetyö avaakin myös suunnistusta lajina–millaista se on, millaisessa ympäristössä lajin harrastaminen tapahtuu ja keille laji sopii.

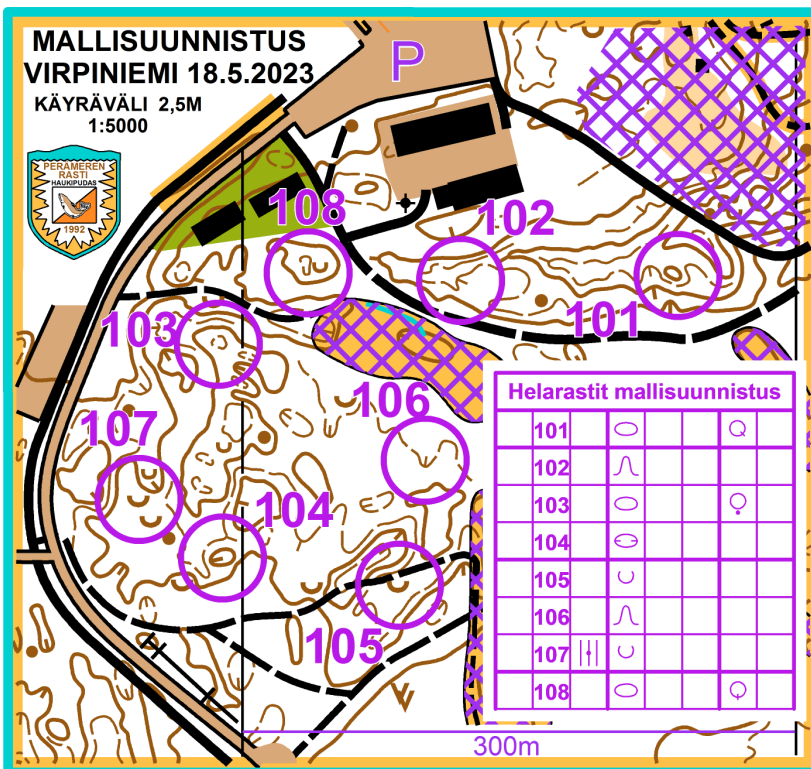
Tutkimusmenetelmänä työssä on käytetty kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Tietoa on kerätty alan kirjallisuudesta, Suunnistusliitolta, sähköisistä lähteistä, omakohtaisesta kokemuksesta, sekä jäsenten haastatteluista. Näiden perusteella on pyritty hakemaan vastauksia tutkimuskysymyksiin ”miten ja miksi” ja kehittämistehtävään yleensäkin mahdollisimman kattavasti.

Opinnäytetyö on rajattu koskemaan Perämeren Rasti ry:tä. Teoriaosassa käsitellään tutkimuksen kannalta oleelliset asiat, jotka koskevat suunnistusta lajina, kilpasuunnistusta ja kuntosuunnistusta,

sekä tulevaisuussuunnitelmaa. Empiirisessä osassa kerrotaan valitusta tutkimusmenetelmästä ja tutkimustuloksista. Tutkimustulosten pohjalta tehdään analyysi, tulevaisuuden visio ja johtopäätökset.

2 TIETOA SUUNNISTUKSESTA

Suunnistus on koko perheelle sopiva luontoliikuntalaji. Suunnistuksessa kuljetaan omatoimisesti maastokohtiin sijoitettujen ja radalle merkittyjen rastien kautta. Karttaa ja kompassia käytetään apuvälineinä. Rastilta rastille edetään havainnoimalla karttaa ja maastoa noudattaen itse tehtyä reitinvalintasuunnitelmaa. Reitinvalinnan ja etenemisvauhdin ratkaisevat fyysisten ominaisuuksien lisäksi suunnistusmaasto sekä suunnistustaito. (Suomen Suunnistusliitto 2025.) Kuva 1 sisältää Perämeren Rastin vuonna 2023 Hela-Rasteilla käyttämän mallisuunnistuskartan, josta ilmenee, millainen on suunnistajan maastonäkymä suunnistuskartalla esitettynä.

KUVA 1. Mallisuunnistuskartta (Perämeren Rasti.fi, tapahtumat 2023).

Suunnistuksessa luonto yhdistyy liikuntaan. Suunnistustehtävät tuovat haasteita ja vaativat ongelmanratkaisukykyä. Suunnistus on kestävyysurheilun taitolaji, jossa pelkät fyysiset ominaisuudet eivät kuitenkaan ratkaise. Suunnistushaasteen ratkaiseminen vaatii ajatustyötä ja keskittymistä. Suunnistus onkin hyvä laji kehittämään niin fyysistä kuntoa kuin keskittymis- ja päättelykykyä. Lisäksi yleensä pehmeä maastopohja on mukava ja turvallinen alusta liikkumiselle. (Suomen Suunnistusliitto 2025.)

Perinteiselle metsäsuunnistukselle löytyy myös vaihtoehtona sprinttisuunnistus. Sprinttisuunnistuksen tavoitteena on Suomen Suunnistusliiton määritelmän mukaan täysivauhtinen, lyhyt ja vaativa suunnistuskilpailu ensisijaisesti kulttuuriympäristössä, kuten ulkoilualueet, puistot, taajamien lähimetsät ja niin edelleen. Sprinttisuunnistus yhdistelee puistosuunnistuksen ominaisuuksia. (Suomen Suunnistusliitto, Suunnistuksen lajimuodot 2025.) Sprinttisuunnistuksessa pyritään yhdistämään puisto- ja metsäsuunnistuksen erityispiirteet niin, että reitinvalinnat ja niiden toteuttaminen ovat riittävän haastavia ja yksityiskohtaisia (Suomen Suunnistusliitto, lajisääntö 8.32. 2022).

2.1 Suunnistuksen historiaa

Ensimmäisen yleisen suunnistuskilpailun oletetaan käydyn Norjassa vuonna 1897. Suomeen suunnistuskilpailut saapuivat vuonna 1904. Tällöin käytiin nelihenkinen hiihtosuunnistusviesti Helsinki-Porvoo- välillä. Polyteknikkojen Urheiluyhdistys voitti viestin. Ensimmäinen jalkaisin käyty suunnistuskilpailu järjestettiin vuonna 1923 IFK Helsingforsin organisoimana Kauniaisissa. (Uhotoinen 2022.)

Suunnistuksen ensimmäiset SM-kilpailut järjestettiin Vihdissä vuonna 1935. Heti seuraavana vuonna käytiin ensimmäiset SM-viestisuunnistukset Korsossa. Ensimmäiset yösuunnistuksen SM-kilpailut puolestaan suunnistettiin Hyvinkään Kytäjän jo legendaarisiksi muodostuneissa maastoissa vuonna 1955. Ensimmäiset hiihtosuunnistuksen SM-kilpailut järjestettiin vuonna 1962. (Uhotoinen 2022.)

Vaikka suunnistus ei olisikaan tuttu lajina, silti lähes jokainen suomalainen tietää, tai on kuullut Jukolan viestistä. Ensimmäinen Jukolan viesti kilpailtiin jo 1949 Vantaan Ruskeasannasta eri vaihtopaikkojen kautta aina Helsingin Tapanilaan asti. Joukkueita lähti 77 kilometrin pituiselle matkalle kaikkiaan 41, maaliin pääsi 17. Voittajaksi suunnisti Helsingin Suunnistajat. Ensimmäinen Venlojen juoksu kilpailtiin Lahdessa vuonna 1951. Henkilökohtaisen kilpailun voitti Irja Petäjä (Niemelä). Venlojen juoksu muuttui Venlojen viestiksi vuonna 1978. (Uhotoinen 2023.)

Suunnistuksellekin on kehitetty omaa nuorisotoimintaa, jotta suunnistuksen jatkuvuus sukupolvelta toiselle olisi turvattu. Valtakunnallinen nuorisotoiminta käynnistyi vuonna 1980 Oravapolku-järjestelmänä. Sen tavoitteena oli opettaa suomalaisille nuorille suunnistuksen perusvalmiuksia ja etsiä liikunnallisesti lahjakkaita lapsia, joille tarjottaisiin aina kansainvälisiin edustustehtäviin kehittäviä tukitoimia. (Uhotoinen 2023.)

Kilpasuunnistuksen rinnalla harrastetaan myös kuntosuunnistusta. Kuntosuunnistustapahtumia on järjestetty satunnaisesti jo 1930-luvulta alkaen. Ensimmäiset kiintorastit rakennettiin Vihdin Tervalammelle vuonna 1938. 1970-luvulla nykymuotoiset kuntorastitapahtumat yleistyivät. Kuntorastit ovatkin olleet kovassa suosiossa ja 300 000 vuosittaisen kuntorastisuorituksen raja rikottiin 1990. (Uhotoinen 2023.) Kuntosuunnistus onkin mitä oivin keino tutustua lajiin ja siirtyä vaikka kilpasuunnistuksen puolelle, kunhan vaadittavat taidot ja fyysinen kunto ovat kehittyneet riittäväälle tasolle.

2.2 Suunnistus on monelle sopiva harrastus

Suunnistus on fyysisen rasituksen, älyllisen haasteen ja luontoseikkailun yhdistävä urheilulaji. Se on monenlaisille harrastajille sopiva urheilumuoto iästä, sukupuolesta tai kuntoilutaustasta riippumatta. Tässä osiossa käydään läpi, millaiselle harrastajalle suunnistus erityisesti sopii ja miksi henkilön kannattaisi harkita suunnistuksen aloittamista. Tietopohjana on käytetty myös omia, lajin parissa kertyneitä henkilökohtaisia kokemuksia.

Suunnistus sopii luonnonystävälle. Laji vie harrastajansa monipuolisesti luontoon ja tarjoaa näin ainutlaatuisen tavan yhdistää urheilu luonnossa liikkumiseen. Reitit kulkevat usein metsissä, kansallispuistoissa ja muissa aidoissa luonnon ympäristöissä (PP Suunnistus 2024.) Omasta kokemuksestani voin kertoa, että maastot vaihtelevat märistä soista ja kosteista nevoista kuiviin jäkäläkangasmaastoihin, jylyihin ikimetsiin, vaaroihin ja tuntureihin, avokallioihin ja louhikkoihin, talousmetsiin ja hakkuuaukioihin, niittyihin ja peltoihin ja niin edelleen. Lista on yhtä laaja kuin olemassa olevat maastotyyppitkin ovat. Näin suunnistus tarjoaa mahdollisuuden nauttia raittiista ilmasta ja luonnon rauhasta moninaisissa ympäristöissä. Tämä tekeekin lajista erinomaisen valinnan jokaiselle luonnonystävälle.

Suunnistus vaatii hyvää yleiskuntoa, erityisesti juoksukuntoa. Laji on kuitenkin paljon enemmän kuin pelkkää kestävyysurheilua vaatiessaan tarkkaa kartanlukutaitoa ja kykyä valita paras reitti rastilta seuraavalle. Tämä sopii hyvin älyllistä haastetta kaipaaville liikunnan ystäville. Suunnistaja joutuu jatkuvasti tekemään päätöksiä siitä, mikä reitti on nopein tai turvallisin erilaisten maastokohteiden läpi. Tämä tekeekin suunnistuksesta älyllisesti stimuloivan lajin, joka kehittää sekä ongelmanratkaisutaitoja että kykyä tehdä nopeita päätöksiä paineen alla. (PP Suunnistus 2024.)

Suunnistus on fyysisesti vaativa ja raskas laji, jonka harrastaminen kohottaa kuntoa monipuolisesti. Niinpä laji sopii hyvin kuntoilijoille ja urheilijoille. Suunnistuksessa yhdistyvät kestävyys- ja intervaliharjoittelu, koska maasto ja vauhti ovat jatkuvassa muutoksessa. Lisäksi maaston vaihtelevuus rasittaa kehon lihasryhmiä monipuolisesti. Tämä tekeekin suunnistuksesta tehokkaan kokovartalotreenin. Lajin tarjoamat fyysiset vaateet sopivat erityisesti niille, jotka kaipaavat tavallista juoksulenkkiä tai kuntosaliharjoittelua monipuolisempaa haastetta. (PP Suunnistus 2024.) Omasta kokemuksestanikin voin sanoa, että suunnistusmaastoissa eteneminen on huomattavasti raskaampaa kuin juokseminen, poluilla juokseminen tai hiihtäminen. Kovan kilpailun jälkeen olo on useimmiten kuin piestyllä ja koko kroppa on kipeänä useita päiviä.

Vaikka suunnistus on pääsääntöisesti yksilölaji, suo se paljon sosiaalisen kanssakäymisen mahdollisuuksia. Niinpä laji on omiaan myös sosiaalisuutta arvostaville persoonille. Suunnistustapahtumat ja -kilpailut kokoavat yhteen ihmisiä laajasti ympäri Suomea, sekä ulkomailta. Tämä luo vahvaa yhteisöllisyyden tunnetta. Lisäksi useat suunnistusseurat järjestävät yhteisiä harjoituksia ja leirejä. Nämä ovatkin loistava tapa tutustua uusiin, samaa lajia harrastaviin ihmisiin. (PP Suunnistus 2024.) Suunnistajat ovat henkilökohtaisen kokemukseni mukaan yhteisöllistä väkeä. He ottavat uudet, lajin pariin haakeutuvat ihmiset tervetulleesti vastaan. Laji aiheuttaa paljon jälkipuhetta esimerkiksi virheiden, onnistumisien ja reitinvalintojen suhteen. Näitä jälkipuheita on itsellenikin ollut mukava analysoida muiden suunnistajien kanssa.

Suunnistus on perheystävällinen harrastus. Omien lajin parissa tekemiäni havaintojen pohjalta voin sanoa, että monet suunnistajat eivät ole niin sanotusti valinneet suunnistusta lajikseen, vaan he ovat kasvaneet siihen. Lapset ovat usein pienestä pitäen mukana kilpailumatkoilla ja -tapahtumissa. Isoissa tapahtumissa, kuten Kainuun Rastiviikko, lapsille on järjestetty muksulana tunnettu hoitopaikka, sekä rastiralli. Rastiralli on tarkoitettu lapsille, jotka eivät vielä voi osallistua varsinaiseen suunnistukseen. Rastirallireitti sisältää luonto- ja suunnistusaiheisia, sekä toiminnallisia tehtäviä. (Kainuun Rastiviikko 2024.)

Lapsille ja nuorille suunnattuja tapahtumia ja ratoja järjestetään säännöllisesti. Suunnistuksen parissa voikin viettää mukavaa perheaikaa. Perhesuunnistus on hyvä tapa tarjota lapsille turvallinen tapa oppia niin itsenäisyyttä, kuin vastuullista luonnossa liikkumista. (PP Suunnistus 2024.)

Voidaan siis sanoa, että suunnistus tarjoaa lähes jokaiselle jotakin. Se on palkitseva harrastus niin henkisesti, kuin fyysisestikin ja mitä parhain koko perheen luontoliikuntalaji (Suunta Jyväskylä 2025).

Laji vie harrastajansa monipuolisiin luontomaisemiin ja tarjoaa myös mahdollisuuden haastaa itseään monenlaisissa maastoissa. Lisäksi suunnistus voi toimia pelkästään mielen rentouttajana luonnonhelmassa. Laji myös kehittää monipuolisesti kehoa ja suo mahdollisuuden sosiaaliseen kanssakäymiseen, luoden näin yhteisöllisyyttä.

Suunnistus on myös joustava harrastus, sillä kilpailu- ja kuntosuunnistustapahtumia on paljon. Tapah- tumia löytyy netistä, suunnistuksen tietojärjestelmästä Irmasta, sekä kuntorastit kattavasti yhdessä pai- kassa esittävästä Rastilippu.fi-sivuilta. Tapahtumia kartoittamalla on helppoa valita mieleisensä tapah- tumapaikat, eikä itseään miellyttämättömiin maastoihin, ole siis pakko mennä. Suunnistus ei myöskään vaadi isoja alkuinvestointeja tai hintavia varusteita, mikäli lajin haluaa aloittaa. Perusvarusteilla, kuten kompassilla, kartalla ja maasto-olosuhteisiin sopivilla vaatteilla pääsee alkuun. (Suunta Jyväskylä 2025.)

Halusipa henkilö sitten parantaa fyysistä kuntoaan, kehittää kartanlukutaitoa ja reittisuunnitteluosaa- mistaan, viettää enemmän aikaa luonnonhelmassa tai yksinkertaisesti löytää uuden yhteisen harrastuk- sen ystävien tai perheen kanssa, niin suunnistus on tähän kaikkeen oikea laji. Se on laji, joka kasvattaa henkisesti, opettaa monella tavalla ja koukuttaa – yksinkertaistettuna se on hauskaa. (PP Suunnistus 2024.)

3 PERÄMEREN RASTI RY

Tämän osion tietolähteenä on toiminut henkilökohtainen seuran jäsenen roolissa toimimisen kautta havainnoimani asiat. Tietoa on kertynyt keskustelemalla seuran jäsenten kanssa tapahtumien ja kokousten aikana sekä niiden yhteydessä.

Perämeren Rasti ry on Haukiputaalla vuonna 1992 perustettu, suunnistukseen erikoistunut urheiluseura. Seuran tarkoituksena on seuran toiminta-alueen liikuntaharrastuksen edistäminen siten, että mahdollisimman moni seuran jäsen harrastaisi kunto-, kilpa- ja huippu-urheilua omien edellytystensä, sekä tarpeidensa mukaisesti. (Perämeren rasti 1992.)

Lisäksi seura osallistuu Oulun talousalueella toimivaan Oulurastit-kuntosuunnistustapahtumajärjestäjien ringiin. Kuntosuunnistustapahtumien tarkoituksena on mahdollistaa niin kilpasuunnistajien harjoittelua, kuin lajista kiinnostuneiden kuntosuunnistajien harrastamista. Järjestävät seurat hankkivat toiminnalleen rahoitusta kuntosuunnistustapahtumien osallistumismaksuilla. Nämä osallistumismaksut ovat oleellinen osa myös Perämeren Rastin toiminnan rahoittamista.

3.1 Tietoa Perämeren Rastista

Seura on ollut aktiivinen ja näkyvä toimija muun muassa kilpailujen järjestäjänä perustamisestaan lähtien, aina vuoteen 2010 huipentuneeseen Kalevan rastiviestiin saakka (Rasila 2010). Tämän jälkeen seuran kilpailutoiminta alkoi hiipua, mutta seura jatkoi edelleen kuntosuunnistustapahtumien järjestäjän roolissa. Suurimpana syynä tähän muutokseen oli se, että seuran jäsenmäärä ja henkilöt pysyivät samoina. Aiemmin aktiiviset keski-ikäiset rupesivat vanhenemaan ja väsymään toiminnan pyörittämiseen. Lisäksi seuran junioritoiminta oli lakannut, eikä uusia puuhamiehiä näin ollen noussut esiin seuran sisäلتä. Onneksi muutoksen positiiviset tuulet ovat alkaneet puhaltamaan ja horroksessa ollut seura on vironnut viimeisen kahden vuoden aikana. Seura on myös kokenut organisaation muutoksia ja johtokunnan kokoonpanokin on muuttunut. Nykyinen johtokunta on mukava sekoitus vanhaa kokemusta, sekä uusia näkemyksiä.

Kaksi vuotta sitten tapahtui myös jotain, mitä ei ollut tapahtunut yli kymmeneen vuoteen. Seura päätti järjestää 30-vuotisjuhlakilpailut Hela-Rastit Haukiputaan Virpiniemessä (Perämeren rasti, Tapahtumat

2023). Näin ollen kuntosuunnistusjärjestäjätasutus muuttui taas kilpailujärjestäjäksi. Kilpailut olivat suuri menestys niin taloudellisesti, kuin seuran sisäiselle me-hengellekin. Seuraan saatiin hyvää tekemisen meininkiä ja yhteenkuuluvuuden tunteen pystyi aistimaan. Tämän seurauksena seura järjesti kilpailut myös vuoden 2024 helatorstaina. Mahdollinen perinne on siis saanut alkunsa, sillä vuoden 2025 helatorstaina kilpaillaan taas.

Perämeren rastin taloudellinen tilanne on hyvä, joten seura on ruvennut panostamaan materiaalihankintoihin, joilla turvataan tulevaisuuden toimintaa. Tällaisia hankintoja ovat esimerkiksi uusi tulostin karttojen tulostamista varten, uusia suunnistuksessa käytettäviä elektronisia rastileimasimia emittejä, uusi telta, rastilippuja, uusi kannettava tietokone ja niin edelleen. Lisäksi seura on tehnyt uudet, itsensä näköiset kotisivut.

Vakaa kassa, uudet kotisivut ja toimivat laitteet eivät kuitenkaan voi jatkaa seuran toimintaa, vaan tarvitaan ihmisiä organisoimaan. Kuten jo aiemmin mainitsinkin, seuran jäsenten keski-ikä on yleisesti korkea ja aktiivisten vastuuhenkilöiden iät vaihtelevat 40–80 vuoden välissä. Merkittävä puute on ollut myös junioritoiminnan puuttuminen.

Osaamista nykyisestä Perämeren Rastista löytyy laajasti: kartoittajia, ratamestareita, kotisivujen ylläpitäjä, kilpailu- ja kuntosuunnistustapahtumien järjestäjiä ja -suunnittelijoita, rahastonhoitaja, IT-osaajia, erilaisten avustusten hakijoita ja niin edelleen.

Tämänhetkinen Perämeren Rasti on siis elinvoimainen ja laadukas pieni suunnistusseura. Seura on kilpa- ja kuntosuunnistustapahtumien järjestäjänä merkittävä tekijä Oulun alueella, minkä lisäksi seuralla on käytössään alueen parhaimmista päästä olevat suunnistusmaastot. Seuran yhteishenki on hyvä ja jäsenet ovatkin kuin yhtä suurta perhettä. Lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä toiminta on kuitenkin vaarantumassa demografisten tekijöiden vuoksi.

3.2 Perämeren Rastin päätöksenteko

Perämeren Rasti ry on rekisteröity, aatteellinen yhdistys, jota koskee yhdistyslaki 26.5.1989/503 35. Seuran toimeenpanovaltaa käyttää johtokunta, johon kuuluu viisi jäsentä, joista yksi on seuran puheenjohtaja (Perämeren Rasti 2025). Lisäksi johtokunnan kokouksissa on usein läsnä seuran sihteeri. Johtokunta kokoontuu tarpeen mukaan, sekä ennen seuran yleistä syys- ja kevätkokousta. Johtokunta vali-

taan äänestyksen perusteella kahden vuoden välein. Oma toimikauteni johtokunnassa on kestänyt nyt reilut kaksi vuotta.

Johtokunta käyttää toimeenpanovaltaa, mutta päätösvalta on seuran koko jäsenistöllä, kuten yhdistyslain pykälässä 16§ määrittellään (Yhdistyslaki 26.5.1989/503 16). Päätösvalta perustuu demokraattisuu-teen, mikä tarkoittaa sitä, että eniten ääniä saanut ehdotus voittaa. Perämeren Rastin yleiset kokoukset ovat pääsääntöisesti kaksi kertaa vuodessa; kevät- ja syyskokous, mutta tarpeen vaatiessa koko seura kutsutaan koolle muulloinkin.

Johtokunnan lisäksi Perämeren Rastissa on muitakin nimettyjä, vastuullisia tehtäviä. Näitä ovat rahastonhoitaja, kilpailuiden osanottomaksuista huolehtija, seura-asujen yhteyshenkilö, nuorisotyövastaava ja kaksi kartoittajaa. Kyseiset vastuulliset toimivat tehtäväkuviensa sisällä hyvinkin itsenäisesti ja konsultoivat ensisijaisesti seuran puheenjohtajaa tarpeen niin vaatiessa.

Oman kokemukseni perusteella Perämeren Rastin johtokunnan jäsenenä voin tiivistää, että seurallamme on osaavat henkilöt omilla vastuualueillaan ja toimintamme on sujuvaa. Kykymme reagoida äkillisiin tilanteisiin on nopeaa ja koko seura tekee yhteistyötä. Sisäisiä ristiriitoja ei pääse syntymään, koska toimintamme on avointa ja kaikki jäsenet huomioivaa. Mahdolliset erimielisyydet jonkin asian suhteen käsitellään demokraattisesti ja perustellusti, näin lopullisten päätösten jälkeen ei tule jälkipuheita.

4 TULEVAISUUSSUUNNITTELU

Tulevaisuuden suunnittelu on tärkeää organisaatioille ja yrityksille, samoin voittoa tavoittelemattomille järjestöille ja yhdistyksille. Mutta miksi tulevaisuutta pitää suunnitella, mikä on sen merkitys ja mitkä ovat tavoitteet?

Tulevaisuuden suunnitteleminen on edellä käymistä. Edelläkävijät eivät pyri tulevaisuuden tarkkaan ennakointiin tai reagoimaan ainoastaan todennäköisinä ajateltuihin ilmiöihin. Tarkoitus on pikemminkin hahmottaa esiin nousevia mahdollisuuksia, jotka lisäävät ymmärrystämme siihen, mihin kykenemme vaikuttamaan. Lisäksi toimintatapojen hajauttaminen yksilötasolle mahdollistaa tulevaisuuden suunnittelussa jokaisen organisaation jäsenen ennakointikyvyn yhtäaikaisen, efektiivisen hyödyntämisen. (Virtanen 2020.)

Tulevaisuuden ennakoinnissa tunnistetaan tulevaisuuteen vaikuttavia tekijöitä, kartoitetaan vaihtoehtoisia tulevaisuuksia ja määritetään toimenpiteitä tulevaisuuden tiekartan rakentamiseksi. Tulevaisuuden avartaminen voi olla proaktiivista tai reaktiivista. Sen ollessa proaktiivinen, rakentuu ennakointipolku ilmiöistä tulevaisuuden kestävien palveluiden kehittämiseen saumattomasti. Reaktiivisuudessa tavoite on uusien mahdollisuuksien löytämisessä ja organisaation ylläpitämisessä. (Virtanen 2020.)

Tulevaisuus ei tule, vaan sitä tehdään. Tulevaisuuden merkkejä on mahdollista havainnoida, niitä kyetään myös vahvistamaan tai hälvettämään, riippuen niiden mukanaan tuomasta vaikutuksesta. Toimintaympäristössä tapahtuva äkillinen muutos edellyttää, että ympäristössä olevat muutostekijät on kartoitettu, erilaisia tulevaisuusskenaarioita on tehty ja niihin soveltuvat toimintasuunnitelmat ovat olemassa. Tulevaisuuden rakentaminen on tietoista silloin, kun haluttu tulevaisuus on valittu. (Rajalakso 2024.)

Tulevaisuuteen on mahdollista suhtautua ajatteleamalla sen olevan kaukana horisontissa, tai että se olisi jo täällä. Olipa katse sitten kaukana tai lähellä, varautumalla tulevaisuuteen rakennetaan maailmaa entistäkin paremmaksi. Tulevaisuusskenaarioilla kyetään havainnoimaan, miten vaikutetaan ja tehdään vastuullisia tekoja varmistamaan halutunlainen tulevaisuus. Tulevaisuutta visioidaan sekoittamalla faktoihin ja visioihin mielikuvitusta. (Rajalakso 2024.) Mielikuvituksen käyttämisen määrä on riippuvainen valitusta aikajänneestä: Mitä pidempi aikajänne on, sitä enemmän mielikuvitusta voi käyttää. Tulevaisuuksia kuviteltaessa apuna toimivat mielikuvitus ja tosiasiat. (Virtanen 2022.)

Kun tulevaisuuskuvia rakennetaan, on tärkeää huomioida tämänhetkisten toimintatapojen ja -ympäristön muuttuvan nopeasti. Toimintoja peilataan helposti niin sanottuun nykyiseen normaaliin, onkin tärkeää, että normaalin olemassaolo voidaan kyseenalaistaa. Uusia toimintamalleja on rakennettu kautta aikojen, lisäksi olemme sopeutuneet erilaisiin muutoksiin. Nykyinen muutostahti on vain muuttunut entistä ripeämmäksi. Tämän johdosta muutoksissa mukana pysyminen vaatii organisaation jäseniltä yhteistyö- ja ongelmanratkaisukykyä. (Rajalakso 2024.)

Tulevaisuustyö ei kuitenkaan ole pelkkää muutoksiin reagoimista. Se on uuden oppimista, uteliaisuutta ja aktiivista tulevaisuuden tekemistä. Tulevaisuuden ennakointi tai ajattelu ei ole vaikeaa. Lähtökohta on siinä, että ympärillä tapahtuviin asioihin tulee kiinnittää enemmän huomiota. (Tahvanainen-Jaatinen 2023.)

4.1 Tulevaisuussuunnittelun merkitys yhdistykselle

Vapaaehtoistyön ja vaikuttamisen ammattilaisena vuodesta 1987 toiminut Mika Jokinen kertoo verkkosivuillaan, että tulevaisuussuunnittelusta ei ole järjestölle pelkästään hyötyä, vaan se on elinehto. Järjestön kehittymisen, paikkansa säilyttämisen tai vakiinnuttamisen kannalta ajateltuna on tärkeää varmistaa, että visio ja strategia ovat oikeanlaisia ja halutun kaltaisia. On tärkeää myös varmistaa, että missiosta on yhteinen ymmärrys. (Jokinen 2024.)

Jotta järjestö ei jää tulevaisuuden ja muutosten jalkoihin, on sen kyettävä huomioimaan sekä sisä- että ulkopuoleltakin tulevien muutosten vaikutukset. Tällä tavoin varmistetaan järjestöjen ja yhdistysten laadukas toiminta, joka vastaa jäsenten tarpeita. Lisäksi toiminnan vaikuttavuus kohdistuu yhteiskunnallisiin ilmiöihin. Tällä tavalla kyetään säilyttämään yhdistysten merkittävä yhteiskunnassa jatkossakin. (Tahvanainen-Jaatinen 2023.)

Tulevaisuutemme suunnittelu ei ole kertaluontoinen, tasaisin väliajoin suoritettava tehtävä. Sen on oltava jatkuva prosessi. Jos emme kuuntele toimintaympäristössämme toimivia ihmisiä ja mitä toimintaympäristössämme tapahtuu, jäävät signaalit tulevista muutoksista pimentoon, emmekä osaa ennakoida tulevia toimintatapoja tai mahdollisesti ilmeneviä ongelmia. Emme myöskään kykene lunastamaan osaavan ja arvostetun toimijan roolia. Pahimmillaan olemme siis pelkkä vanhoilla kokemuksilla viisas-televa ihmisjoukko, vailla selkeitä tulevaisuuden näkymiä. (Jokinen 2024.)

Yhteiskunnan muutostahti on päättä huimaava ja jatkuvia yllätyksiä täynnä. Siksi tulevaisuustyön täytyy olla jatkuvaa. Tulevaisuustyöllä on myös toiveikkuutta lisäävä vaikutus, kun jäsenien omilla päätöksillä ja toiminnalla kyetään vaikuttamaan siihen tulevaisuuteen, jossa yhdistys tulee toimimaan. (Tahvanainen-Jaatinen 2023.)

Jos yhdistyksessä ei suoritettaisi tulevaisuuden ennakointia, tarkoittaisi se lopulta yhdistyksen kuolemaa. Ainakaan se ei pystyisi toteuttamaan omien sääntöjen mukaista tarkoitustaan ja toiminnan laatu olisi huonoa. Siksi onkin tärkeää nähdä tulevaisuuteen ja suunnata rohkeasti sitä kohti. Matkaeväinä ovat kaikki viisaus ja kokemus menneestä yhdistettynä tulevan rohkeaan ja uteliaaseen kohtaamiseen. Varmaa on, että tulevaisuus tulee joka tapauksessa, halusimme me sitä tai emme tai olimmepa me siihen valmiita, tai emme. (Jokinen 2024.)

4.2 Tulevaisuussuunnitelman tavoite yhdistyksissä

Yhdistyksiinkin kohdistuu niiden toimintaympäristöstä niin suoria vaikutuksia, esimerkiksi jäsenten ikärakenteen muuttuminen, kuin välillisiä muutoksia, esimerkiksi yhteiskunnan hyvinvointierojen kasvaminen. Havaitakseen vaikutuksia, on tärkeää havainnoida ympäristön arkielämää ja myös perehtyä tutkimustietoon. (Heikkala ym. 2014.) Tulevaisuussuunnitelman tavoitteena on varmistaa, että yhdistyksen toiminta on oikeanlaista, sekä kehittyvää. Lisäksi tulevaisuuteen varautuminen saadaan ilmeneään rakenteellisesti. (Jokinen 2025.)

Pohdittaessa yhdistyksen tarkoitusta ja päämääriä, kannattaa päättää myös yhteisestä unelmasta – missä ja mitä halutaan olla viiden vuoden päästä? Yhdistyksen elinvoimaisuus ja uudistuminen varmistuu, kun unelmasta pidetään kiinni. Tulevaisuussuunnitelman tekemistä voi verrata kartan piirtoon nykyyhetkestä unelman suuntaan. Karttaan on mahdollista merkitä monia sen lukemista helpottavia asioita, kuten yhdistyksen visio ja toiminta-ajatus. (Heikkala ym. 2014, 15–19.)

On mahdollista puhua tulevaisuuksien ennakoimisesta tai tulevaisuuden ennustamisesta. Strategisessa työssä ei yritetä ennustaa yhtä tulevaisuutta, vaan siinä pyritään tunnistamaan useita mahdollisia tulevaisuuksia. Kyseessä on siis ennakointi. Vaihtoehtoisten tulevaisuuksien ennakoiminen suokin mahdollisuuden sellaisiin tulevaisuuksien näkyihin, joita haluamme luoda tai vahvistaa omalla toiminnallamme. (Heikkala ym. 2014, 15–19.)

Schoug & Persson (2024) mainitsevat blogissaan, että useat yhdistysaktiivit ja hallitusten jäsenet toivovat jäsenistöltä runsaampaa sitoutumista, mutta he saattavat olla niin omien visioidensa ja tavoitteidensa vankeja, etteivät anna muille tilaa, tai eivät näe, mitä muut voisivat toiminnalle antaa—ainoastaan sen, mitä heiltä puuttuu. Tulevaisuussuunnitelman keskeinen tavoite onkin varmistaa yhdistyksen tulevaisuuskestävyys. Tämä tarkoittaa kykyä käsitellä rakentavasti alati muuttuvia haasteita, oppia kokemuksista ja vanhojen totuuksien kyseenalaistamista. (Schoug & Persson 2024.)

Yhteiskunnan tulisi kokonaisuudessaan muuttua tulevaisuuskestäväksi ja yhdistysten rooli on tässä tärkeä. Kuitenkin useat yhdistykset kamppailevat oman tulevaisuuskestävyytensä kanssa ja tämä on ongelma. Ongelmia ilmenee esimerkiksi viestien perille saamisen kanssa, sitoutuneiden ihmisten löytämisessä ja heidän kiinni pitämisessään. Myös tehokkaammassa työskentelyssä nykypäivän alati muuttuvissa olosuhteissa olisi parantamisen varaa. Jotta näihin haasteisiin kyettäisiin vastaamaan, ovat monet toimijat kääntäneet katseensa uusiin teknologioihin, organisaatiomuotoihin ja tapoihin vaikuttaa. (Schoug & Persson 2024.)

Perämeren Rastinkin tapauksessa uusien teknologioiden käyttöön ottaminen on ollut välttämätöntä. Seuralla on esimerkiksi uudet kotisivut ulkoista ja sisäistä viestintää varten ja Teams-sovellusta hyödynnetään kokouksissa ja palavereissa, jotta kauempanakin asuvat voivat osallistua. Lisäksi tämä opinnäytetyö tuo tavan vaikuttaa, vastaamalla kysymyslomakkeeseen.

5 KEHITTÄMISTOIMINTA

Tässä luvussa avataan kehittämistoiminnan lähtökohtia, taustoja ja perusteita. Näiden asiasisältöjen hallitseminen on tärkeää kehittämistoiminnan kokonaisvaltaisen ymmärtämisen kannalta ajateltuna. Ymmärtämisellä on suora vaikutus käytännön kehittämistoimintaan. Lisäksi luvussa käsitellään lähemmin kehitysmenetelmäksi valittua konstruktivistista kehittämistoimintaa.

5.1 Kehittämistoiminnan tarkoitus

Kehittämistoiminta vaatii pohtimista, minkälaiseen todellisuuskäsitykseen, maailmakuvaan ja kehittämisoitteeseen käytännössä työskenteleminen pohjautuu. Kysymyksessä on kehittämistoiminnan peruslähtökohdat ja – oletukset. Tästä syystä kehittämisenkohteet ja niitä koskevat kehitysehdotukset on mahdollista ymmärtää eri tavoilla. Ratkaisut ja lopputulokset voidaan siis tulkita usealta eri kantilta, henkilöstä riippuen. (Räsänen 2007, 54–55.)

Kehittämistoiminnan kokonaisluonteen hahmottamisessa mallimaailman, joka sisältää käsitteet ja kielten, sekä reaalimaailman, joka sisältää meitä ympäröivä maailman ja ymmärtämämme todellisuuden välillä on tärkeää tehdä eroja. Lisäksi malli- ja reaalimaailman väliset suhteet on syytä ymmärtää. Monimutkaiset suhteet tarkoittavat sitä, miten käsitteillä ja teorioilla on mahdollista ymmärtää kehittävänä olevaa kohdetta käytännön toimintana. Toiselta kannalta ajateltuna myös sitä, miten kehittämisen kohteen kautta on mahdollista ymmärtää, selvittää ja luoda kehittämiskohdetta kuvaavia selitystapoja, käsitteitä ja uusia malleja (Hyötyläinen & Simons 2007, 364–365.)

Kehittämisen fokus on muutoksessa, sillä halutaan tavoitella jotakin tehokkaampaa tai parempaa, kuin aikaisemmat toimintatavat tai -rakenteet ovat olleet. Tavoitteellisuus näyttelee kehittämisessä keskeistä roolia. Kehittämistoiminnan lähtökohtana saattavat olla ongelmat nykyisessä toiminnassa tai tilanteessa. Se voi myös olla näky jostakin uudesta. Tavoitteellisuus sisältää ajatuksen muutoksesta, mitä kyetään luonnehtimaan erilaistumiseksi. (Hellström 2004, 11.)

Jos oppimisen lähtökohtana on todellinen kehittämistyö, voidaan tällaisessa tilanteessa käyttää termiä kehittämispohjainen oppiminen. Näin on mahdollista tavoitella uutta työkuiltuuria, tuotteita, toimintamalleja tai palveluita. Tällaisen kehittämisen lähtökohtana on työelämä ja toteutuakseen oikein se tar-

vitsee vastuullista toimintaa ja tekemistä toimijoiden välillä. Kehittämispohjaisen oppimisen osaluokkiin kuuluvat kokemuksellisuus ja kumppanuus, luovuus ja tutkimuksellisuus, sekä autenttinen toiminta. Kumppanuus sisältää yhteistä oppimista ja tekemistä, myös osaaminen tulee jakaa muiden kanssa. Päämäärä saavutetaan yhdessä etsien ja toimintaa arvioiden. Synergiana on, että koko yhteisö voi kehittyä toiminnassaan. Kokemuksellisuuden saavuttaminen vaatii koko tiimin aktiivisuutta ja vastuullista oppimista ja osaamista. Tutkimuksellisuus vaatii tekijöiltään tutkivaa, mutta myös kriittistä otetta kehityksen kohdetta kohtaan. Uutta tietoa luodaan ja sovelletaan tutkimuksellisilla keinoilla. Kehittämisen luovuus tarkoittaa sitä, että uuden kehittämisen tarve ymmärretään, mutta sen sisällöstä ei ole vielä varmuutta. Jotta kehitettävä kohde on autenttinen, täytyy työn olla aito ja aiheeseen liittyvä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 15–16.)

Kehittymisessä muutoksen suunta on menneisyydestä kohti tulevaisuutta. Näin vallitsevat olosuhteet voivat muuttua niin laadullisesti, kuin määrällisesti. Myös rakenteelliset muutokset ovat mahdollisia. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 15–16.)

5.2 Konstruktivistinen kehittämistoiminta

Kehittämistoiminnan lähestymistavat voidaan jaotella viiteen perinteeseen: positivismi, interpretatismi, pragmatismi, konstruktivismi ja realismi. Lähestymistapojen avulla voidaan rakentaa kehittämistoiminnan menetelmään liittyvä ymmärrys ja kokonaishallinta (Hyötyläinen 2007). Tämän opinnäytetyön kehittämismenetelmä voidaan katsoa olevan myös konstruktivinen.

Konstruktivistisessa perinteessä kehittämistoiminnan syklisyys ja kehittämisprosessi ovat painotettavia pisteitä. Esimerkiksi organisaation kehittäjätyöntekijät osallistuvat ongelmanratkaisutyöhön, ollen täysivaltaisia toimijoita. He suuntaavat, ohjaavat ja tarkentavat kehittämiskohteita, sekä tavoitteita yhdessä muiden työskentelyyn osallistuvien kanssa. Kyseessä on tasavertainen työskentelyote ja demokraattinen vuoropuhelu, jossa yhdenkään osallistujan näkemys tai tieto ei ole tärkeämpi kuin toisen. Ymmärrys ja tieto rakennetaan yhdessä keskustelemalla, kokeilemalla ja suunnittelemalla. (Smith 2015.)

Konstruktivismi edellyttää kehittämistoimintaan osallistuvilta työskentelyä ohjaavia, selkeitä tavoitteita, sekä mahdollisimman kattavaa käsitystä kehitettävänä olevasta kohteesta sekä hyödyistä jotka kehityksestä saadaan. Tämä perustuu siihen, että kieli on yhteinen, sekä yhdessä sovittuihin työskentelymetodeihin kehittämisprosessin vaiheittaisesta etenemisestä. Lisäksi on tiedettävä, mitkä ovat toimijoiden

tehtävät ja roolit. Kokeilut tekemiset ja erehdykset tarkentavat toivottua aikaansaannosta. Tällä tavalla ajateltuna käsitys käytännön toiminnasta ja osallistujien ja aikaansaannosten välisestä tiiviistä vuoro-vaikutussuhteesta sisältyvät konstruktivistiseen kehittämisoitteeseen. Näin uuden oppiminen, yhdessä tekeminen, itseään jatkuvasti korjaava ja arvioiva työskentelytapa saadaan kulminoitumaan. (Hyötyläinen 2007, 373–374.)

Konstruktiiivisen tutkimuksen pyrkimyksenä on ratkaista ongelma jollain konkreettisella tuotoksella, kuten tuote, käyttöohje, tietojärjestelmä tai malli. Myös kehitetty menetelmä tai luotu suunnitelma voivat olla konkreettisia. Näille yhteinen tekijä on nimenomaan konkreettinen suhde kohteeseen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 37–38.) Tämän opinnäytetyön tapauksessa konkreettinen tuotos on Perämeren Rastin tulevaisuussuunnitelma.

Perämeren Rastin tapauksessa tulevaisuussuunnitelman tekeminen tulee tarpeeseen. Asia ilmenee kyselyyn saaduista vastauksista, jotka on esitetty luvussa 7. Kehittämisen suunnitteluun osallistuvat kaikki kyselyyn vastanneet jäsenet, yhtä suurilla äänten painoarvoilla. Konkreettiseen kehittämistoimintaan, eli asioiden käytännön toteutukseen, voi osallistua jokainen seuran jäsen niin halutessaan. On tärkeää muistaa, että järjestö- ja yhdistystoiminnassa tekeminen perustuvat vapaaehtoisuuteen (Peda.net 2025).

6 KEHITTÄMISTEHTÄVÄ

Tulevaisuussuunnitelman kenties tärkein tavoite on varmistaa yhdistyksen tulevaisuuskestävyys. Tämä tarkoittaa kykyä käsitellä rakentavasti alati muuttuvia haasteita, oppia kokemuksista ja vanhojen totuuksien kyseenalaistamista. (Schoug & Persson 2024.)

Kehittämistehtäväni oli laatia Perämeren Rastille tulevaisuussuunnitelma. Lähtökohtana oli, että seura on toiminut vakiintuneiden kaavojensa mukaisesti vuosia, aktiiviset jäsenet ovat ikääntyneet, eikä kehitystyöhön ole panostettu. Niin seuran hallitus, kuin koko jäsenistö yleensäkin ovat tietoisia, että mikäli tulevaisuutta ei aleta suunnittelemaan ja edelleen rakentamaan, ei seuralla välttämättä ole toimintaedellytyksiä keskipitkällä aikavälillä. Työhöni valikoitunut tutkimusmenetelmä antoi vastausmahdollisuuden jokaiselle kyselylomakkeen saaneelle seuran jäsenelle taaten sen, että demokratia sisältyy vahvasti myös lopulliseen tulevaisuussuunnitelmaan.

Perämeren Rasti ry on määritellyt, että seuran tarkoituksena on edistää liikuntaharrastusta seuran toiminta-alueella siten, että mahdollisimman moni seuran jäsenistä harrastaisi kunto-, kilpa- ja huippu-urheilua omien edellytystensä ja tarpeidensa mukaisesti (Perämeren Rasti 1992). Tulevaisuussuunnitelman tavoitteena on siis Perämeren Rastin kohdalla varmistaa, että seuran toiminta tulisi tulevaisuudessaakin olemaan sitä, mitä seura on vuonna 1992 päättänyt.

Tutkimusmenetelmien valitseminen sisältyy olennaisesti tutkimuksen suunnitteluvaiheeseen. Tässä tutkimuksessa päädyttiin käyttämään aineistonkeruumenetelmänä puolistrukturoitua kyselylomaketta, jota analysoidaan kvalitatiivisella analyysimenetelmällä. Kysymykset mistä ja keneltä tietoa etsitään, ja millaista tietoa on, vaikuttavat tutkimusmenetelmän valintaan. (Hirsijärvi ym. 2009, 183–184.)

6.1 Kyselytutkimus

Kvalitatiivista menetelmää käytettäessä kerätään tutkimusaineistoa, joka on laadukasta. Sen avulla pyritään ymmärtämään tutkittavaa kohdetta tai ilmiötä syvällisesti, sekä mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkimuksen avainkysymyksiin kuinka, miksi ja miten pyritään saamaan vastaukset. Edellä mainittujen kysymysten avulla pyritään löytämään totuuksia, sekä paljastamaan niitä, sen sijaan että todettaisiin pelkkiä olemassa olevia faktoja. (Hirsijärvi ym. 2009, 160–161; Mäntyneva ym. 2008, 69.)

Tämän opinnäytetyön tiedonkeruun lähteenä käytetään Perämeren Rastin jäseniä ja tiedonkeruutapana on kyselylomake, jolla tutkittavien mielipiteet ja näkökulmat pyritään saamaan esille. Tutkijan ei kuulu asettaa tutkimukselleen hypoteeseja, vaan pyrkimyksenä on tuoda esiin tutkittavan aiheen asioita seikkaperäisesti ja yksityiskohtaisesti. Kvalitatiivista analyysimenetelmää käytettäessä on jokaista tutkittavaa tapausta käsiteltävä ainutlaatuisena ja valittavan kohdejoukon on oltava tutkimukseen tarkoituksenmukainen. (Hirsijärvi ym. 2009, 164.)

Kohdennetun kyselytutkimuksen tunnusomaisuus ilmenee siten, että siihen osallistuvat henkilöt valikoidaan mukaan tutkimukseen. Kvalitatiivinen analyysimenetelmä suokin tutkijalle mahdollisuuksia analysoida sellaisia ongelmia, joiden selvittäminen esimerkiksi kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä olisi lähes mahdotonta, tai ainakin se olisi vaikeaa. Esimerkkejä kyseisenlaisista tutkimusaiheista ovat kohderyhmän motiivit, asenteet, tuntemukset ja tunteet. (Mäntyneva ym. 2008, 69.)

Laadullisella analysoinnilla on kuitenkin tiettyjä rajoitteita. Usein kvalitatiivisen lähestymistavan oleelliseksi haasteeksi muodostuu se, että joukko jolta tutkimusaineisto kerätään on harvalukuinen. Näin olleen otos ei välttämättä edusta tutkimuksen kohderyhmää kokonaisvaltaisesti. Tämä aiheuttaa sen, että otoksesta tehtävien johtopäätösten yleistäminen koskemaan koko kohderyhmää saattaa sisältää riskejä. (Mäntyneva ym. 2008, 70.)

Kyselylomake, jota analysoidaan kvalitatiivisella menetelmällä oli helppoa valita tutkimusmenetelmäksi, juurikin sen tunnusomaisuuden vuoksi; tutkimukseen osallistuvat henkilöt valitaan tutkijan toimesta. Perämeren Rastin tulevaisuussuunnitelman kannalta ajatellen tämä onkin välttämätöntä, sillä seuran jäsenten näkemysten ja mielipiteiden pitää kuulua ja näkyä tutkimuksessa.

6.2 Kerätyn materiaalin analysointi

Sisällön analyysiä on mahdollista käyttää kaikkien perinteisinä pidettyjen laadullisten tutkimusten perusanalyysimenettelynä (Mäntyneva ym. 2008, 76). Tämän tutkimuksen analysointi etenee siten, että keskityin kerätyssä aineistossa seikkoihin, jotka herättivät mielenkiintoni ja keskityin niihin. Kävin kyselylomakkeet tarkasti lävitse ja korostin seikat, jotka olivat oleellisimpia ja tärkeitä tutkimuskysymysten kannalta. Saatuani käytyä kaikki vastaukset läpi, aloitin yhteenvedon kirjoittamisen. Sisällön analysointi oli merkittävässä roolissa, koska kaikki Perämeren Rastin elinvoimaisen tulevaisuuden

kannalta merkittävä tieto täytyi osata sisällyttää yhteenvetoon, kun taas ei merkittävä tieto oli osattava jättää siitä pois. Mäntyneva ym. (2008, 76) sanovatkin, että laadullisen tutkimuksen aineisto sisältää useita kiinnostavia asioita. Kaikkien asioiden analysoiminen yhdessä tutkimuksessa ei kuitenkaan ole mahdollista, vaan tutkijan täytyy tehdä valintoja. Hirsijärvi ym. (2009, 224) puolestaan ovat todenneet, laadullisen tutkimuksen sisältävän runsaasti aineistoa. Tämä seikka tekee analyysivaiheesta mielenkiintoisen, vaikka se onkin haastava.

6.3 Materiaalin tulkinta

Analysoiminen pelkästään ei riitä takuiksi siitä, että tutkimus olisi valmis, tuloksia täytyy myös tulkita. Tulkinnalla tarkoitetaan sitä, että tutkija on kyennyt tekemään johtopäätöksiä analyysistä keräämiensä tulosten perusteella. Tulkinta pyrkii saamaan näkyviksi ne seikat, mitkä todella merkitsevät tuloksessa. Tulkintaa tehtäessä tulkitsijan on tärkeää muistuttaa itseään tutkimuksen perimmäisestä tarkoituksesta. Näin on mahdollista todeta, vastasivatko kysymykset ja vastaukset siihen, mitä oli tarkoitus selvittää. (Hirsijärvi ym. 2009, 229–230.)

Pyrin analysoimaan Perämeren Rastin jäseniltä saamiani vastauksia ja tulkitsemaan niitä siten, että johtopäätökseni ovat oikeanlaisia ja niissä näkyy seuran jäsenien tahtotila. Tällä tavalla voitiin saada vastaus tämän tutkimuksen tärkeimpään kysymykseen: Millaisena seuran jäsenet näkevät tai haluaisivat nähdä Perämeren rastin tulevaisuuden.

6.4 Puolistrukturoitu kysely

Opinnäytetyö toteutettiin puolistrukturoituna kyselylomakkeena. Puolistrukturoitu kyselylomake voi sisältää sekä laadullisia, että määrällisiä kysymyksiä (Näppärä 2017). Tässä tutkimuksessa käytetty kyselylomake sisälsi pelkästään laadullisia kysymyksiä. Puolistrukturoitu kyselylomake sopii aineiston keruumenetelmäksi, silloin kun aikaisempaa tutkimustietoa on aiheesta vähän. Puolistrukturoidun kyselyn rakenne on selkeä. Laadullisten kysymysten avulla saadaan monipuolisesti esille vastaajien omia mielipiteitä sekä pohdintaa kysytyistä aiheista. Strukturoidussa kyselylomakkeessa on valmiit vastausvaihtoehdot, jonka vuoksi vastaukset jäävät rajatuiksi. (Näppärä 2017.)

Puolistrukturoidun kyselyn etenemiskaava on, että jokainen vastaaja saa vastattavakseen määrättyssä järjestyksessä identtiset tai lähestulkoon identtiset kysymykset. Puolistrukturoidussa kyselyssä vastaan etukäteen määriteltyihin, kaikille tutkintoon osallistuville samoihin, teemaan sisältyviin kysymyksiin (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Tutkimustyökaluksi valikoitui siis puolistrukturoidussa muodossa oleva kysely. Kysymyslomakkeeseen on määritelty ennalta kysymykset, joihin jokainen kyselyyn osallistuva voi vastata vapaassa muodossa. Kyselyn teema on valittu teoreettisen viitekehyksen perusteella. Jokaiselle vastaajalle esitettiin identtiset kysymykset samassa kysymysjärjestyksessä.

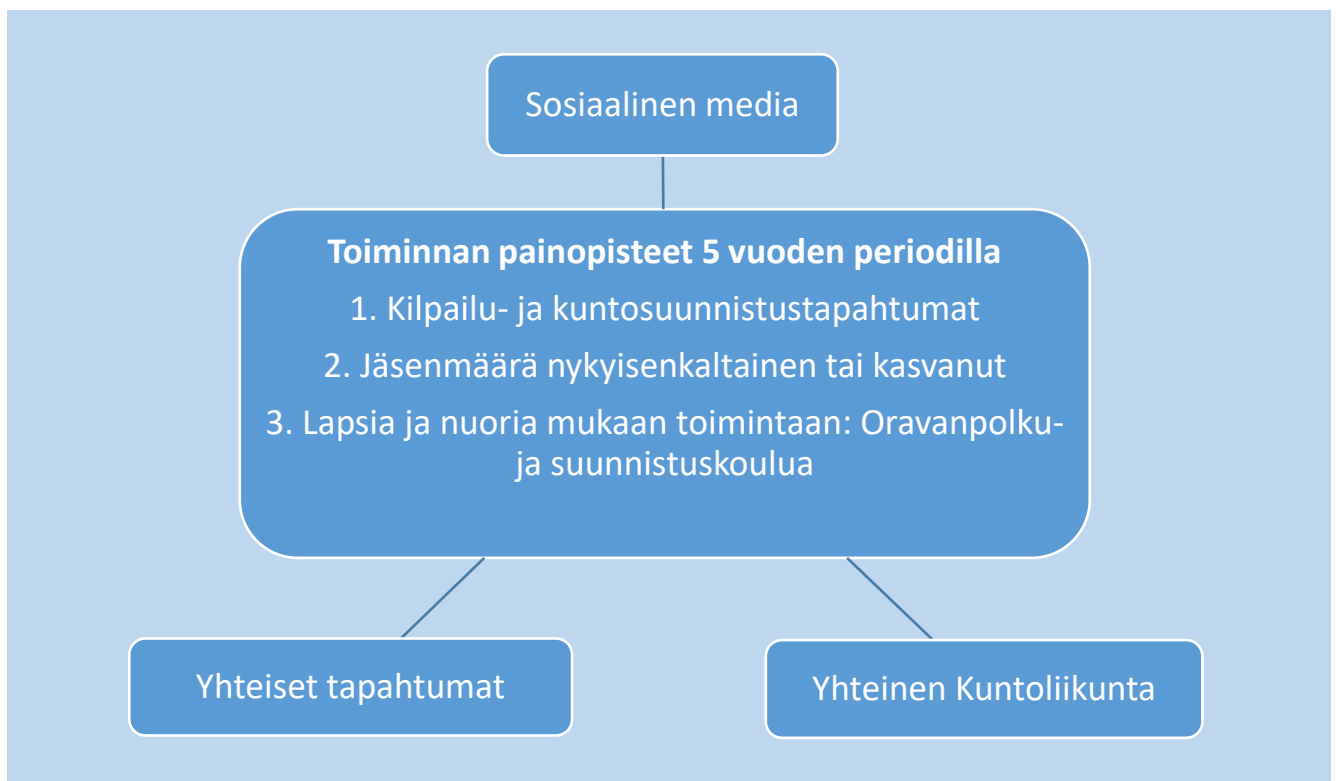
Perämeren Rasti on tiivis henkilöyhteisö, joten lähes koko jäsenistön valitseminen kyselyn kohteeksi oli tärkeää. Luonnollisestikaan nuoren iän omaavia lapsijäseniä ei otettu mukaan tutkimukseen. Lopullisen hyväksymisen valikoitujen määrään antoi seuran puheenjohtaja. Tutkimukseen osallistuvia jäseniä valikoitui vastausten perusteella 11 kappaletta. Mielestäni tämä mahdollisti luotettavien tutkimustuloksien tekemistä ja uskalsin lähteä viemään opinnäytetyöprojektiani taas eteenpäin.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa saadaan tutkimustuloksia, käymällä läpi kyselyyn vastanneiden seuran jäsenten vastaukset. Kysymykset ja vastaukset käydään läpi kyselylomakkeen mukaisessa järjestyksessä, kysymys kerrallaan. Vastaukset ja kommentit sisältävät myös suoria lainauksia vastaajien palauttamilta lomakkeilta. Suorat lainaukset on kirjoitettu kursiivilla.

7.1 Seuratoiminnan painopisteet 2025-2030

Lomakkeen ensimmäisessä kysymyksessä tiedusteltiin vastaajien näkemyksiä seuran toiminnasta viiden vuoden kuluessa. Vastauksista nousi esiin selkeitä painopisteitä, jotka on esitetty Kuviossa 1.

KUVIO 1. Perämeren Rastin seuratoiminnan painopisteet 2025–2030.

Tällä hetkellä Perämeren Rastilla on tapana järjestää yhdet suunnistuskilpailut ja kaksi iltarastit - kuntosuunnistustapahtumaa vuodessa, valtaosa vastaajista oli sitä mieltä, että tämä määrä on riittävä lähitulevaisuudessakin. Yksi vastaajista tiivisti asian näin:

Kilpailuja ja kuntosuunnistustapahtumien määrän näkisin viiden vuoden kuluttua saman suuruisena kuin tälläkin hetkellä.

Jäsenmääräänkään ei nähdä tarvetta suurille muutoksille. Jäsenien lukumäärän nähdään olevan nykyisenkaltainen tai hieman nykyistä suurempi. Jäsenistön ikärakenteessa sen sijaan nähdään muutostarvetta nuorempaan suuntaan. Nykyinen jäsenistö koostuu valtaosin 40–80-vuotiaista. Uusia lapsia, nuoria ja nuoria aikuisia olisi siis tarvetta saada liittymään seuraan. Yksi vastaajista kommentoi tulevaisuuden visiotaan seuraavalla tavalla:

Mikäli uusia nuoria toimijoita saadaan mukaan, toiminta säilynee ainakin ennallaan tai jopa aktivoituu tästä vielä.

Seuraavana huomiona onkin lapsille ja nuorille järjestettävä toiminta. Jäsenistön ikärakenteen nuorentumisen ja jäsenmäärän säilyvyyden kannalta on tärkeää, että seura rupeaa aktiivisesti ylläpitämään lapsille tarkoitettua oravanpolkutoimintaa ja OP-ryhmän kanssa yhteistyössä järjestettävää Hippo-suunnistuskoulua. Kuten yhdessä vastauksessakin visioidaan tulevaisuudesta:

Uskon, että olemme saaneet alkuun juniorisuunnistajien koulutuksen, eli suunnistuskoulutoiminnan.

Muina kiinnostavina yksittäisinä nostoina huomioisin some-kanaviin liittymisen ja tätä kautta seuran tunnettavuuden lisääminen, yhteisien tapahtumien lisääminen, sekä yhteisen kuntoliikunnan lisääminen. Yhdessä vastauksessa olikin esitetty seuraavalla tavalla:

Peralla oli ennen vanhaan hauska tapa leireillä keväisin koko perheen voimin jossain lähetyvillä. Sitä voisi yrittää elvyttää! Lisäksi olisi melkoista, jos Pera olisi jo viiden vuoden päästä jalkautunut sosiaaliseen mediaan. Some kuitenkin tavoittaa ne lähialueen ihmiset jotka etsivät tapahtumia ja harrastuksia.

Edellinen sitaatti vahvistaa jo teoriaosuudessa ilmi tuotua seikkaa, että suunnistus on hyvin perhekeskeinen laji. Lisäksi yksittäisten lapsien ja nuorien toimintaan mukaan saaminen voi olla haastavaa, mutta mikäli kokonaisille perheille järjestettäisiin leirejä ja toimintapäiviä, olisi toimintaan mukaan lähtemisen kynnyks todennäköisesti matalampi.

7.2 Tärkeimmät yhteistyökumppanit tulevaisuudessa

Toisessa kysymyksessä vastaajilta kysyttiin, ketkä he näkisivät Perämeren Rastin yhteistyökumppaneina tulevaisuudessa. Vastaukset olivat hyvin paljon sen kaltaisia, mitä oletinkin vastattavan. Vastauksen perusteella nimetyt yhteistyökumppanit on esitetty Kuviossa 2.

KUVIO 2. Perämeren Rastin yhteistyökumppanit 2025–2030.

Esiin nousivat lähialueella toimivat suunnistusseurat, maanomistajat, sekä lähialueen yritykset ja organisaatiot. Edellisten lisäksi myös Oulun kaupunki, sekä lähialueen koulut ja oppilaitokset nimettiin useammassa vastauksessa, esimerkiksi näin:

Muut alueen suunnistusseurat, Oulun kaupunki ja muut lähialueen kunnat, työpaikat, koulut ja oppilaitokset sekä mahdollisesti eri yritykset.

Verkostoituminen ja yhteistyö ovat tärkeitä tekijöitä paitsi liike-elämässä, niin myös yhdistystoiminnassa. Suunnistus lajina tapahtuu pääasiassa ulkopuolisten omistamilla mailla, joten kyetään järjestämään suunnistustapahtumia omilla kartoilla, on seuralla oltava luvat ja sopimukset maanomistajien kanssa. Oulun kaupunki ja sen alueella toimivat koulut ja oppilaitokset mahdollistavat molemminpuolista hyötyä: suunnistus on lajina liikuttava ja näin kansanterveyttä parantava. Toisaalta kouluissa harastettu suunnistaminen saattaa edesauttaa lapsia ja nuoria liittymään suunnistusseuraan ja aloittamaan suunnistusharrastus.

Yritysten kanssa tehtävä yhteistyö mahdollistaa niin ikään molemminpuolista hyötyä: Seura saa tapahtumiin taloudellista tukea ja yritykset mainontaa, näkyvyyttä ja tätä kautta mahdollista lisämyyntiä. Spesifin alan yritykset voivat osallistua myös suunnistustapahtumiin ulkopuolisina toimijoina, kuten ajanottojärjestelmän toimittaminen ja käyttäminen. Yritysten kanssa tehtävä yhteistyö voi myös olla myös yhdessä vastauksessakin esitetyn kaltaista, jossa yritykset ja organisaatiot haluavat tukea työntekijöidensä suunnistus- ja liikuntaharrastusta.

Lähialueen suunnistusseurojen kanssa tehtävä yhteistyö sai myös monta mainintaa. Tulevaisuudessa nähdäänkin mahdolliseksi tehdä yhteistyötä useamman seuran kanssa. Esimerkiksi isompien kilpailujen ja tapahtumien järjestäminen, sekä lasten ja nuorten suunnistuskoulujen järjestäminen voisivat olla mahdollisia yhteistyön kohteita.

7.3 Seuratoimintaa uhkaavat tekijät

Kolmannen kysymyksen vastaukset toivat selkeästi ilmi Perämeren Rastiin kohdistuvat lähitulevaisuuden uhkakuvat, sekä negatiivisesti mahdollisesti vaikuttavat tekijät. Nämä asiat voidaan jakaa sisäisiin ja ulkoisiin tekijöihin, jotka on esitetty Kuviossa 3.

Perämeren Rastin tulevaisuuden uhkat ja negatiivisesti vaikuttavat tekijät

Sisäiset uhkatekijät

- Seura-aktiivien/talkoolaisten vähäinen määrä
- Jäsenten ikääntyminen
- Erikoisosaamisen katoaminen
- Kilpailevien jäsenten väheneminen
- Seuramme toiminta ei ole houkuttelevaa

Ulkoiset uhkatekijät

- Maanomistajat eivät anna lupia kartoittaa maitaan tai järjestää tapahtumia maillaan
- Saadaanko uusia lajin harrastajia/jäseniä seuraan.

KUVIO 3. Perämeren Rastin uhkat ja negatiivisesti vaikuttavat tekijät 2025–2030.

Ikääntyminen vaikuttaa alentavasti henkilön jaksamiseen osallistua seuran järjestämiin kilpailuihin ja tapahtumiin toimihenkilön roolissa. Ilman talkoolaisia ei luonnollisestikaan voi järjestää tapahtumia, ja ilman tapahtumia ei ole aktiivisesti toimivaa suunnistusseuraa.

Toinen jäsenistön ikääntymistä seuraava negatiivinen tekijä on erikoisosaamisen katoaminen. Tästä esimerkkinä ammattitaitoisten kartoittajien ja ratamestareiden mahdollinen puute tulevaisuudessa, kuten yhdessä vastauksessa pohditaankin:

Löytyykö kartoittajaa ja ratamestaria, kun nykyiset väistyvät?

Tästä päädytään lähes yhtä negatiiviseen skenaarioon, kuin aiemmassakin kohdassa; ilman omaa ratamestaria ja kartoittajaa suunnistusseuran toiminnan tulevaisuus on vaakalaudalla. Tai ainakin se on pahasti vajavaista. Omasta kokemuksestani tiedän, että kartoittamista ja ratamestarointia voi kyllä hankkia ostopalveluna väliaikaisena tai tapauskohtaisena ratkaisuna, mutta pitkässä juoksussa tämä tulisi vaikeuttamaan itsenäistä toimintakykyä. Yksi vastaajista esittääkin huolensa näin:

Kartoittajien puute → ei ajan tasalla olevia karttoja → ei voi järjestää kisoja.

Kilpailujen ja tapahtumien järjestämisen lisäksi suunnistusseuran jäsenet osallistuvat muiden seurojen järjestämiin kilpailuihin. Yhtenä uhkakuvana ilmeni huoli siitä, onko kilpailuihin osallistuvia jäseniä tulevaisuudessa tarpeeksi. Mikäli seuran jäseniä ei osallistu kilpailuihin, niin sen näkyvyys ja tunnettavuus heikkenee. Lisäksi seuraan olisi todennäköisesti vaikeaa saada uusia, kilpailujen järjestämiseen orientoituneita jäseniä, koska kilpasuunnistajat hakeutuisivat muihin seuroihin. Tämä vahvistaisi vastauksissa niin ikään esitettyjä tulevaisuuden uhkakuvia siitä, että seuran toiminta ei olisi houkuttelevaa ja seuran tunnettavuus vähenisi.

Mahdollisista ulkoisista uhkista/negatiivisesti tulevaisuudessa vaikuttavista tekijöistä tunnistettiin selkeimmin maanomistajat. Tämä onkin loogista, sillä mikäli maanomistajat eivät jostakin syystä antaisi enää lupaa kartoittaa maitaan/järjestää suunnistustapahtumia maillaan, niin Perämeren Rastin toiminta suunnistustapahtumia järjestävänä seurana loppuisi käytännössä siihen. Tämä uhkakuva on epätodennäköinen, mutta mahdollinen.

Toisena negatiivisesti vaikuttavana ulkoisena tekijänä mainittiin, että yleinen kiinnostus suunnistusta lajina kohtaan vähenee ja saadaanko uusia lajin harrastajia/jäseniä seuraan. Kuten yksi vastaaja esitti:

Suunnistuksen harrastajamäärän väheneminen, jos houkuttelevuutta ei saada lisättyä suhteessa muihin trendilajeihin.

Voidaan todeta, että seurassa vallitsee konsensus uhkakuvien suhteen ja uhkia selkeästi tiedostetaan. Tämä suo hyvän mahdollisuuden yrittää kääntää tilanne seuran eduksi. Niin sisäisille, kuin ulkoisille uhkille on kaikille tehtävissä jotain, yksikään nimetty uhka ei ole mahdoton torjuttavaksi. Uhkien toteutumisen torjuminen onkin yksi tulevaisuussuunnitelman tarkoituksista.

7.4 Seurassa kiinnipidettävät asiat

Kiinni pidettäviksi nimetyt asiat olivat hyvin yksimielisiä ja niiden perusteella on laadittu Kuvio 4.

KUVIO 4. Perämeren Rastissa kiinnipidettävät asiat 2025- 2030.

Hyvä yhteishenki on yhteisöjen ja järjestöjen kantava voima ja tämä voima huokuu myös tähän kyselyyn saaduista vastauksista. Lähes jokainen vastaaja mainitsi kiinnipidettävän asiana hyvän seurahengen. Itsekin seuran jäsenenä voin allekirjoittaa seurassa vallitsevan hyvän yhteishengen, enkä todellakaan haluaisi luopua tästä.

Muina selkeinä positiivisina ja ehdottomasti säilytettävänä tekijöinä nimettiin aktiiviset seuran jäsenet, laadukkaat kartat ja hyvät suunnistusmaastot, sekä hyvä taloudellinen tilanne. Seuran koko nähtiin

myös sopivana, eikä seuraa haluta kasvattaa suurempaan kokoluokkaan. Yksi vastaajista esitti asian näin:

Seuran koko on sopiva, ei suurseura.

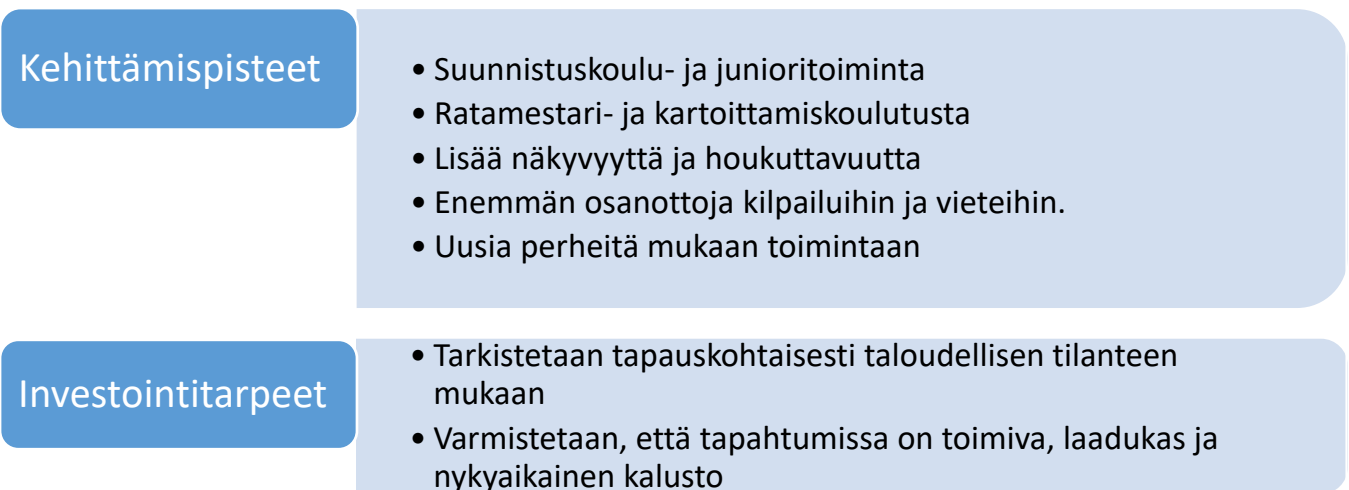
Toinen vastaaja toi selkeästi ilmi mahdolliset negatiiviset seuraukset, mikäli seuran järjestämää toimintaa alettaisiin kasvattamaan nykyisestä:

Haluaisin, että toiminta säilyy edelleen sellaisena, ettei vuositasolla tule juuri enempää talkoita tai muita vastuita, jos ei sitä itse halua. Tokihan ketään ei pakoteta nytkään, mutta helposti siitä tulee paineita, jos toimintaa on paljon suhteessa aktiivisten jäsenten määrään.

7.5 Seuran kehittämis- ja investointitarpeet

Aiemmin, kysymyksessä kolme nimetyt uhkatekijät peilautuvat selkeästi tämän kohdan vastauksissa. Kehittämispisteet ja investointitarpeet on esitetty Kuviossa 5.

Perämeren Rastin kehittämispisteet ja investointipolitiikka 2025–2030

KUVIO 5. Perämeren Rastin kehittämispisteet ja investointipolitiikka 2025–2030.

Toiminnan kehittämiskohteista selkeäksi ykköseksi nousi lasten suunnistuskoulu- ja junioritoiminta, asian huomioi jokainen vastaajista, esimerkiksi näin:

Nuorisotoiminnan kehittäminen on varmasti yksi keskeinen alue, jotta lapsia ja nuoria saadaan aktiivisemmin mukaan toimintaan.

Lisäksi yksi vastaajista toivoi nuorempia jäseniä mukaan myös hallinnollisiin tehtäviin:

Lapsiin ja nuoriin suuntautuvia toimenpiteitä, sekä saada nuorempia jäseniä hallinnollisiin tehtäviin.

Tärkeänä kehityskohteena nähtiin myös kartantekijöiden ja ratamestarien kouluttaminen. Ratamestareiden ja kartoittajien koulutus onkin tärkeää, sillä näitä erikoisosaamistaitoja vaativia toimia ei opita hetkessä, vaan hyväksi kartoittajaksi ja ratamestariksi tullaan ajan kanssa. Tämä asia on yleisesti tiedossa suunnistajien keskuudessa. Kartoittamisessa oman haasteensa tuo lisäksi ajankäyttömahdollisuus. Vaikka henkilöllä olisikin haluja alkaa kartoittajaksi, niin tähän pitäisi olla resursseja ja halua käyttää paljon vapaa aikaa kartoittamistyöhön. Tämän voin sanoa omien, Perämeren Rastin kartoittajien työskentelystä tekemiäni havaintojen perusteella.

Seuralle haluttiin myös lisää näkyvyyttä ja houkuttavuutta, sekä enemmän osanottoja kilpailuihin ja viesteihin. Lisäksi uusia perheitä toivotaan mukaan seuran toimintaan ja sen jäseniksi. Suunnistuslajin houkuttavuus, seuran tunnettavuus, sekä jäsenten runsaampi osallistumismäärä kilpailuihin tukisivatkin toisiaan. Yksi vastaajista ilmaisi asian hyvin vastauksessaan:

Itse kukainenkin voisimme osallistua aktiivisemmin kilpailuihin ja sitä kautta tuoda näkyvyyttä seuralle. Pitäisikö meidän aktiivisesti viestiä ja houkuttaa jäseniä keräämään joukkueita esim. am-viesteihin, Jukolaan ym. Eli tulisi seurankin toimesta ”kyselyjä”, että kuka/ketkä lähtevät suunnistamaan, niin houkuttelisiko se aktiivisemmin kaikkia mukaan.

Toki seuran ja lajin houkuttelevuus lisääntyisivät myös jo aiemmin mainitun suunnistuskoulu, perhe- ja nuorisotoiminnan kautta.

Nostaisin vielä mielenkiintoisena mainintana luontoliikunnan hyödyntämisen houkuttelevuustekijänä.

Yhdessä vastauksessa sanottiin näin:

Luontoliikunta on nyt IN ja tämä sauma kannattaisi yrittää hyödyntää. Suunnistushan on koko perheen harrastus ja niiden junioreiden kautta myös vanhemmat voisivat innostua tästä lajista.

Investointitarpeet jäivät vastauksissa vähemmälle huomiolle. Investointitarpeiden nähtiin liittyvän lähinnä seuran käyttämään välineistöön tapahtumien järjestämisessä. Välineistön pitää olla nykyaikaista ja hyvälaatuista. Investointitarpeissa tulisi huomioida seuran taloudelliset resurssit ja mahdolliset investoinnit tulisi suorittaa kohtuullisissa määrin, todelliseen tarpeeseen. Vähäisemmälle huomiolle jäämisestä huolimatta vastausten sisältö on mielestäni tärkeää. Investoinnit on syytä suunnata tarkalla harkinnalla oikeisiin kohteisiin. Vaikka seuran taloudellinen tilanne onkin nyt hyvä, niin tilanne voi muuttua holtittoman rahankäytön seurauksena.

7.6 Luotettavuusnäkökulma

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia Perämeren Rastin tulevaisuutta seuran jäsenien näkemysten ja mielipiteiden avulla. Pyrkimyksenä oli saada tietoa mm. seuran toiminnan kehittämiseksi, uhkien tunnistamiseksi ja mahdollisten yhteistyökumppaneiden nimeämiseen. Lisäksi tarkoituksena oli saada toimeksiantajalle tietoa siitä mitä seurassa halutaan ehdottomasti säilyttää ja mikä olisi sopiva jäsenmäärä viiden vuoden periodilla.

Teoriaosuus vahvistaa tutkimuksen tuloksia. Teoriaosuudesta ilmenee selkeästi mitä ja millaista on suunnistus, laji jonka ympärille Perämeren Rastin aatteellinen toiminta on rakennettu. Suunnistusseuran toiminta liittyy kansanterveyteen, liikuntaan, kilpaurheiluun, kuntoiluun ja yhteisölliseen toimintaan. Suunnistusseurassa on useita asiantuntijatehtäviä ja päätöksentekomalli on demokraattinen, kuten rekisteröidyillä yhteisöillä kuuluu lain mukaan ollakin. Seuran elinvoimaisuuteen ja sen tulevaisuudessa olemassaoloon vaikuttavat useat tekijät, kuten tapahtumien ja toiminnan laatu, taloudellinen vakaus, hyvä henki ja ilmapiiri, verkostoituminen ja yhteistyökumppanit.

Tutkimuskysymyksiin miksi tulevaisuuden suunnittelu on tärkeää ja miten tulevaisuutta suunnitellaan, tutkimus antaa selkeän vastauksen teoriaosuuden perusteella. Kehittämistehtävään liittyvään tutkimuskysymykseen millaiseksi ja miten Perämeren Rastin toimintaa halutaan kehittää tavalla, joka takaisi seuran olemassaolon tulevaisuudessakin, löytyy hyvin vastauksia.

Kyselyn vastaukset ja teoreettinen tietopohja täydensivät hyvin toisiaan. Niinpä tulosten analysoiminen ja johtopäätösten tekeminen oli vaivatonta, eikä ristiriitoja esiintynyt. Isoin työ oli valita merkittävimmät asiat tärkeysjärjestyksessä ja rajata ulkopuolelle kyselyssä vähemmän huomiota saaneet asiat. Rajaukset onnistuivat mielestäni kuitenkin hyvin ja lopputulokset ovat selkeät ja ytimekkäät.

Kyselyn saaman, suhteellisen hyvän vastausmäärän johdosta tulos on mielestäni kattava ja antaa validin kokonaiskuvan seuran tahtotilasta. Hirsijärvi ym. (2009) kertovat, että validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä. Sen avulla voidaan mitata tutkimuksessa juuri sitä, mitä on haluttu selvittää. Lisäksi tutkimuksen validiteettisuteen vaikuttaa kyselylomakkeissa se, miten kysymykset on muotoiltu.

8 YHTEENVETO

Tämä opinnäytetyö käsitteli suunnistusta, tulevaisuussuunnittelua ja kehittämistoimintaa. Opinnäytetyöhön sisältyvän tutkimuksen merkityksellisimpänä tarkoituksena oli laatia suunnistusseura Perämeren Rasti ry:lle sen seurahistorian ensimmäinen tulevaisuussuunnitelma. Valmiin teoksen tarkoitus on toimia seuran toimintaa ohjaavana runkona seuraavalla viiden vuoden ajanjaksolla.

Perämeren Rasti ry on aatteellinen yhdistys, jonka toiminta perustuu suunnistuksen harrastamiseen, kilpasuunnistukseen ja suunnistustapahtumien järjestämiseen. Seuran jäseniltä vaaditaan asiantuntevaa tietämystä tapahtumien järjestämisestä, suunnistuksesta lajina, sekä yhdistystoiminnasta. Keskipitkän ajanjakson tulevaisuuden suunnittelua ei seurassa kuitenkaan ole tehty. Valmis opinnäytetyö ja tulevaisuussuunnitelma antavatkin jäsenille mahdollisuuden oppia ja ymmärtää myös tulevaisuuden suunnittelun tärkeyttä ja merkitystä seuratoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys jakaantui neljään osaan. Toisessa luvussa käsiteltiin yleisesti suunnistusta lajina; mitä suunnistus on. Vaikka luvussa käsiteltävät asiat ovatkin tuttuja vanhoille ja kokeneille seuran jäsenille, niin uusille lajin pariin hakeutuville aikuisille, lapsille ja nuorille, sekä lajia tuntemattomille luku sisältää oleellista tietoa lajista ja lajin historiasta.

Kolmannessa pääluvussa esiteltiin Perämeren Rastia itseään ja seuran päätöksentekomallia. Tämä lisää seuratietoutta seuraa tuntemattomille ja mahdollisille uusille jäsenille. Lisäksi luku avasi sitä, miten rekisteröityjen yhdistyksen päätöksentekomalli yleensäkin toimii demokraattisella tavalla.

Neljäs pääluku käsitteli tulevaisuussuunnittelua, sen merkitystä ja tarkoitusta yhdistyksille. Tulevaisuuden suunnittelu näyttelee tärkeää roolia, mikäli yhdistys haluaa säilyttää elinvoimaisuutensa, tunnistaa sen omaa toimintaa uhkaavia tekijöitä ja osaa myös varautua niihin. Tiivistäisin näin, että ilman tulevaisuuden suunnittelua yhdistys on kuin merellä seilaava laiva ilman kompassia. Yhdistyksen toimintaa voi ohjata ilman tulevaisuussuunnitelmaakin, mutta sen suunta voi olla ihan väärä.

Viidennessä pääluvussa syvennyttiin kehittämistoimintaan. Kehittämistoiminta liittyy vahvasti tulevaisuussuunnitteluun ja tulevaisuussuunnitelman sisältöön. Ilman kehittämistä ja kehittymistä yhdistyksen toiminta muuttuu vanhanaikaiseksi ja jämähtää menneisyyteen. Kehittämistoiminnan merkityksen ymmärtäminen on siis tärkeää suunnistusseuran jäsenistön keskuudessa.

Koen, että tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys nivoutui hyväksi tietopankiksi, jota niin Perämeren Rasti, kuin muutkin suunnistusseurat voivat hyödyntää jäsenistönsä tulevaisuusajattelun ja strategiasuunnittelun yhtenä työkaluna. Lisäksi teoreettisesta viitekehuksesta löytyy hyvin tietoa henkilöille, jotka eivät tiedä mitä suunnistus on ja kenelle suunnistaminen sopii.

Opinnäytetyö projekti opetti tulevaisuussuunnittelun merkityksen tärkeyttä niin seuran toiminnan tulevaisuuden, kuin strategian laadinnankin kannalta. Mikäli tulevaisuuden annetaan vain tulla, se voi olla täysin erilainen kuin on haluttu tai ajateltu. Selkeä tulevaisuussuunnitelma auttaa ennakoimaan ja reagoimaan myös tulevaisuuden uhkiin ja mahdollistaa niiden neutraloimisen jo etukäteen. Tämä projekti osoitti myös sen, kuinka innokkaita Perämeren Rastin jäsenet ovat kehittämään oman seuransa toimintaa ja haluavat seuran säilyvän elinvoimaisena myös tulevaisuudessa. Mielenkiintoisena jatkotutkimuksena näkisinkin, löytyykö tätä samaa innokkuutta tulevaisuuden suunnitteluun kaikista pienistä ja keskisuurista suunnistusseuroista.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprojekti pysyi hyvin alkuperäisen aikataulun sisällä, eikä ongelmia ilmennyt oikeastaan yhtään. Kehittämistehtävässä käytetyn kyselylomakkeen laatiminen ja lomakkeiden lähettäminen sähköpostin välityksellä onnistuivat hyvin, samoin myös vastausten saaminen. Ohjaavan opettajan kanssa suoritettu viestintä sujui kiitettävästi, samoin toimeksiantajankin kanssa suoritettu. Kyselyyn osallistuneilta jäseniltä ei saapunut lisäkysymyksiä kysymyslomakkeen täyttämiseen tai tähän projektiin liittyen, joten uskallan ajatella viestineeni perusteellisesti ja selkeästi myös heidän suuntaansa.

LÄHTEET

- Heikkala, J., Krook, P. & Pekkarinen, H. 2014. *Näe, koe, tee: Yhdistysten strategia*. Saatavissa: <https://www.heikkalaconsulting.fi/uploads/1/0/7/4/107444887/strategiaopas.pdf>. Viitattu 25.3.2025
- Hellström, M. 2004 *Muutosote. Akvaarioprojektin pedagogisten kehittämishankkeiden toteutustapa ja onnistuminen*. Helsingin yliopiston soveltavan kasvatustieteen laitos. Tutkimuksia 249. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Hirsijärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. *Tutki ja kirjoita*. Helsinki. Tammi.
- Hyötyläinen, R & Simons, M. 2007 *Tutkimusavausteisen kehittämisen menetelmät ja käytännön kehitystyö: haasteena tutkimuksellisuus*. Teoksessa Tuomo Alasoini & Elise Ramstad (toim.) Työelämän tutkimusavusteinen kehittäminen Suomessa. Lähestymistapoja, menetelmiä, kokemuksia, tulevaisuuden haasteita. Tykes-raportteja 53. Helsinki: Työministeriö, 104–129.
- Jokinen, M. 2024. *Tulevaisuus ja sen suunnittelu*. Saatavissa: <https://www.mikajokinen.com/tulevaisuuden-suunnittelu/> . Viitattu 13.2.2025
- Kainuun Rastiviikko 2024. *Muksula ja Rastiralli*. Saatavissa: <https://www.rastiviikko.fi/2024/muksula-ja-rastiralli>. Viitattu 14.3.2025.
- Rasila, R. 2010. Saatavissa: <https://www.kaleva.fi/galleriat/kalevan-rastiviestit-2010/2497435/1445888>. Viitattu 31.1.2025
- Mäntyneva, M, Heinonen, J & Wrangle, K. 2008. *Markkinointitutkimus*. 1. painos. Helsinki. WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Näppärä,L. 2017, *Haastattelun lajityypit*. Spoken.fi 12.4.2017. Saatavissa: <https://spoken.fi/haastattelun-lajityypit/>. Viitattu 28.3.2025
- Ojasalo, Moilanen & Ritalahti. 2015. *Kehittämistyön menetelmät*. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro. Lahti: Aldus Oy. Saatavissa: <https://www.heikkalaconsulting.fi/uploads/1/0/7/4/107444887/strategiaopas.pdf>. Viitattu 16.3.2025
- Peda.net 2025: *Yhdistystoiminta*. Saatavissa: https://peda.net/ksl/yakl/jasenena_yhdistyksessa/viikko-1. Viitattu 14.2.2025
- Perämeren Rasti 1992. *Seura*. Saatavissa: <https://www.peramerenrasti.fi/seura/>. Viitattu 31.1.2025
- Perämeren Rasti 2025. *Yhteystiedot*. Saatavissa: <https://www.peramerenrasti.fi/yhteystiedot/>. Viitattu 31.1.2025
- Perämeren Rasti 2023. *Tapahtumat*. Saatavissa: <https://www.peramerenrasti.fi/tapahtumat/>. Viitattu 31.1.2025
- PP Suunnistus 2024. *Kenelle suunnistus harrastuksena sopii*. Saatavissa: <https://www.ppsuunnistus.fi/kenelle-suunnistus-harrastuksena-sopii/>. Viitattu 9.2.2025

- Rajalakso, M. 2024. *Tulevaisuus on harkittuja tekoja*. Laurea.fi. 28.2.2024. Saatavissa: <https://journal.laurea.fi/tulevaisuus-on-harkittuja-tekoja/#57009184>. Viitattu 15.3.2025
- Räsänen, K. 2007. Kehittämisoitteet: tutkimusavusteinen kehittämistyö "käytännöllisenä toimintana". teoksessa E. Ramstad, & T. Alasoini (Toimittajat), *Työelämän tutkimusavusteinen kehittäminen Suomessa*, Työministeriön raportteja 53 (Sivut 40–66). Työministeriö.
- Saaranen - Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006. *Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu*. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteiden tietoarkisto. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html. Viitattu 20.2.2025
- Schoug, A & Persson, F. 2024. *Näin luot tulevaisuuskestävän yhdistyksen*. Kansalaisareena.fi 12.11.2024. Saatavissa: <https://kansalaisareena.fi/nain-luot-tulevaisuuskestavan-yhdistyksen/>. Viitattu 13.2.2025
- Smith, K. 2015. *Constructivist Design Theory*. Saatavissa: <https://www.kevindsmith.org/uploads/1/1/2/4/11249861/idt7074-constructivist-design-theory-kevin-smith.pdf>. Viitattu 23.2.2025
- Suomen Suunnistusliitto 2025. *Suunnistuksen lajimuodot*. Saatavissa <https://www.suunnistusliitto.fi/liitto/suunnistuksen-lajimuodot/suunnistus/>. Viitattu 4.2.2025
- Suomen Suunnistusliitto- Lajisääntö 8.32. *Suunnistuksen lajisäännöt 2022*. Saatavissa https://www.suunnistusliitto.fi/system/wp-content/uploads/2022/04/Lajisaannot_2022_04.pdf
- Suunta Jyväskylä 2025. *Suunnistus - elämyksiä, terveyttä ja haasteita*. Saatavissa: <https://suuntajyvaskyla.fi/lajiesittely>. Viitattu 15.3.2025
- Tahvanainen-Jaatinen, A. 2023. *Tulevaisuustyö pitää järjestön elinvoimaisena*. Saatavissa: <https://www.sivisnyt.fi/tulevaisuustyö-pitaa-jarjeston-elinvoimaisenatulevaisuustyolla-jarjesto-pysyy-elinvoimaisena/>. Viitattu 16.3.2025
- Uhotoinen, A. 2023. A. *Suomalaisen suunnistuksen pitkät perinteet*. Juoksija.fi. 10.1.2023. Saatavissa: <https://juoksija.fi/suunnistus/suomalaisen-suunnistuksen-pitkat-perinteet/>. Viitattu 9.2.2025
- Virtanen, K. 2020. *Mitä ympärillämme tapahtuu, kun yritysten suhtautuminen tulevaisuuteen muuttuu?*. Edellakavijat.fi. 23.10.2020. Saatavissa: <https://edellakavijat.kaks.io/blogi/blogi/mita-ymparillamme-tapahtuu-kun-yritysten-suhtautuminen-tulevaisuuteen-muuttuu>. Viitattu 15.3.2025
- Virtanen, K. 2022. *Tulevaisuuteen varautuminen: Mikä muuttuu*. Laurea.fi .Saatavissa: https://video.laurea.fi/media/Tulevaisuuteen+varautuminenA++Mik%C3%A4+muuttuu+%28Tulevaisuusajattelu+ja+megatrendit%29/0_m0mtt9s5. Viitattu 15.3.2025
- Yhdistyslaki 26.5.1989/503 16. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1989/503>. Viitattu 23.2.2025
- Yhdistyslaki. 26.5.1989/503 35. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1989/503>. Viitattu 23.2.2025